

Revija Zveze društev upokojencev Slovenije

Srečno 2019!

**Dan ZDUS že
drugič zapored**

**Voščila vodstva
ZDUS in PZDU**

**Tomaž Banovec v
svetu ministra za
okolje in prostor**

**Utripi
pokrajinskih zvez**

VOŠČILA VODSTVA ZDUS

Delo v ZDUS je potekalo v skladu s finančnim in vsebinskim načrtom za leto 2018	3
To leto je bilo polno izzivov in priložnosti.	4

V ŽARIŠČU

Obeležili smo drugi DAN Zveze društev upokojencev Slovenije . 5
Tomaž Banovec imenovan v Svet ministra za okolje. 6
Odziv ZDUS na pismo organizatorja Festivala za tretje življenjsko obdobje »Festival za tretje življenjsko obdobje 2019 – vabilo k sodelovanju« z dne 22. 11. 2018. 6
Predavanje Milana Pavlihe prostovoljcem ZDIS v Portorožu 7

MEDNARODNA DEJAVNOST

Z zasedanja upravnega sveta Age Platform Europe 8
Volitve v Evropski parlament. 9

KULTURA

Slovenske šege in navade v božičnem času. 10
Fotografska razstava: Utrinki z naših poti 11
Kakovostno glasbeno staranje 11
Dočakal boš pokoj! 12
Šušu, Nišu in vran Koki Anice Vidmar. 13

UTRIPI V POKRAJINSKIH ZVEZAH 14

STATISTIČNO POROČILO ZA LETO 2018 . . 19

ŠPORT IN REKREACIJA

Dopisna strelska liga 28
Starodobniki že kmalu na dilcah. 29
Drugi Super Masters 29

POD ZDUSOVIM ŽAROMETOM

Nekdanji dolenski svet v Marinkinih zgodbah. 30

AVTO – MOTO NOSTALGIJA

Moto klub starodobnikov Kranj. 32

VIHARIMO MOŽGANE 33

OBVESTILA 34

Kako beži čas! In kje so tista leta, ko smo bili mladi, brezskrbni, ko se nam je zdelo, da je čas naš zaveznik in da lahko po mili volji z njim gospodarimo in razpolagamo. Kdaj smo se postarali? Pri petdesetih, šestdesetih? Preteklost nam ne pripada več, kdo ve, ali prihodnost bo; edina pretanjena rezina časa, ki nam je dana, in ki jo moramo napolniti z zasluženimi dejanji, je zato zdajšnji trenutek. Običajni ljudje razmišljajo, kako bi potratili čas, modri, kar upokojenci nedvomno smo, pa, kako bi ga čim bolje izrabili.

Ampak, tu so vendarle decembrski prazniki! Miklavž, božič, silvestrovo, novo leto. Nič ni v teh letih tako, kot je bilo včasih. Številni otroci praznujejo po svoje, vnuki zganjajo v teh dneh vragolije in neredko se zgodi, da na babice in dedke v času praznikov pozabijo. In ostanemo sami s tisočimi vprašanji, na katere ni niti enega pametnega odgovora. Morda da take osamljenosti ne smemo enačiti z biti sam, saj si vsak od nas kdaj pa kdaj zaželi vsaj malce osame, da uredi misli, se zbere in podoživlja trenutke nekdanjih dni. Prav med prazniki pa precejšen delež starejših trpi zaradi osamljenosti, občutka zapuščenosti in nezaželenosti. Praznji dnevi bi zato morali biti polni radosti in sreče, kot popotnica za naslednjih 365 dni, da si napolnimo baterije. Dušo in srce! Ko sem se o taki osamljenosti pogovarjal s prijateljem psihiatrom, mi je dejal, da je najboljši recept za taka občutja beg iz hiše, stanovanja, in da se pomešaš med brezskrbno množico v mestu. Prazniki so tudi vsekakor čas, ko se lahko odpravimo na kako predstavo. Saj je vseeno. V gledališče ali v kinodvorano. Biti med ljudmi v teh dneh pomeni več kot biti s spomini med štirimi stenami.

Vesele praznike vam želim in zdravo leto 2019!

Črt Kanoni

ZDUS PLUS, mesečna revija Zveze društev upokojencev Slovenije. Za izdajatelja Janez Sušnik, predsednik ZDUS. **Odgovorni urednik** Črt Kanoni, telefon: 01/62 05 481 e-pošta: urednistvo@zdus-zveza.si **Naslov uredništva:** ZDUSplus, Kebetova 9 1000 Ljubljana. Telefon: 01/519 50 86 e-pošta: urednistvo@zdus-zveza.si **Uredniški odbor:** Mija Pukl, Vera Pečnik, Slavica Bučan, Mateja Peršuh, Jožef Miklavc in Črt Kanoni **Dopisniki PZDU Celjska:** Milena Brečko Poklič, milena.poklic@gmail.com 041/629 820; **Dolenska in B. krajina:** Marija Golob 041/370 560 **Gorenjska:** Slavica Bučan 041/347 030 slavica.bucan56@gmail.com **Koroška:** Željko Kljajič 031/387 660 zkljajic.kljajic@gmail.com **Pomurska:** Vijola Bertalanič vijola.pzdums@gmail.com; **Posavska:** Marija Krušič 051/725 412 makru27@gmail.com; **S. Primorska:** Majda Marinič babicamm@gmail.com Šaleška: Jože Miklavc 041/693 369; joze.miklavc@gmail.com; **Zasavje:** Milena Dimec 051 438 236 dimec.milena@gmail.com; **Z. Podravje:** Irena Ferluga; **Tajnica uredništva:** Karmen Šparovec – Terekov; **Lektorica:** Barbara Borko; **Tisk:** Schwarz print d. o. o., Ljubljana; **Fotografije:** T. Krčan, T. Hočevar, B. Arrue, B. Jurak, M.M. Miklič, M.B. Poklič, E. Marovt, A. Skok, D. Konjedic, J. Miklavc, Z. Taškar, V. Šetar, Z. Gajzer, V. Sabolek, SC Gaj, S. Hočevar, Freelimages; **Oblikovanje in priprava za tisk:** NEBIA d. o. o., Nepodpisani članki so last uredništva oz. ZDUS. **Naklada** 3.500 izvodov **Cena** 0,99 EUR **ISSN 2591-0205 Revija ZDUSPlus je vpisana v razvid medijev pri Ministrstvu za kulturo RS pod številko 2192. Naslovnica:** praznično vzdušje v zadnjih decembrskih dneh. **Foto:** freeimages

<https://www.facebook.com/ZDUS-Zveza-drustev-upokojencev-Slovenije>

ZDUSplus

Zveza društev upokojencev Slovenije

Delo v ZDUS je potekalo v skladu s finančnim in vsebinskim načrtom za leto 2018

Lahko ugotovimo, da so nas nekateri postopki za uresničevanje slabega položaja in življenja upokojujencev mnogo bolj angažirali, saj smo se prav iz teh razlogov pripravili na državnozborske volitve v mesecu juniju. **Memorandum 2018**, kot vsebinski dokument, je bil obravnavan na vseh ravneh organov ZDUS in je bil v predvolilnem času predstavljen desetim političnim strankam, ki so bile po mnenju vodstva ZDUS favoriti na volitvah. Za predstavitev zahtev in predlogov, ki jih vsebuje Memorandum 2018, smo prejeli veliko pohval in prav te spodbude in predstavitev so dosegle prvi cilj, da so politične stranke, ki so sedle v poslanske klopi, naše predloge in pobude tudi vnesle v Koalicijsko pogodbo. Vsebinska le-te nas je ohrabrila, zato smo naredili primerjavo vsebin Memoranduma 2018 in koalicijske pogodbe ter pripombe in predloge ZDUS in se s tem dokumentom predstavili na **18. F3ŽO**. Sledil je dokument Ukrepi ZDUS za izboljšanje gmotnega položaja upokojujencev v Republiki Sloveniji, v katerem smo natančno in z vsemi finančnimi posledicami predstavili aktivnosti 2018, glede na to, da mora Vlada RS dati v DZ predlog Zakona o izvrševanju proračuna RS za leto 2019. V teh ukrepih smo opredelili:

- izredno usklajevanje pokojnin,
- dodatek za pomoč in postrežbo,
- izplačilo letnega dodatka.

Za leto 2019 smo predlagali, da se za DZ RS predlaga:

- redno usklajevanje pokojnin (brez sprememb),
- sprememba ZPIZ-2 (odmerni odstotek – zakonodajna pobuda),
- postopen dvig vdovske pokojnine (zakonodajna pobuda),
- iz letnega dodatka nameni 1 EUR/upokojenca letno za delo upokojskih organizacij (zakonodajna pobuda),
- sprememba zakona o socialno-varstvenih dodatkih (pogrebna za vse v enakem znesku, 530,00 EUR, zakonodajna pobuda).

Da bi vsi predlogi imeli tudi izračun finančnih posledic, smo kot sestavni del ukrepov priložili naslednje predloge:

- za letni dodatek,
- za starostne pokojnine,
- za invalidske prejemke,
- za vdovske in družinske prejemke.

Razprava v DZ je z glasovanjem pokazala, da naši predlogi, ki smo jih poslali vsem poslanskim skupinam, niso bili sprejemljivi za poslance, ki delujejo v okviru koalicije. Podoben predlog je dala v proceduro tudi poslanska skupina SDS s podporo NSi in delno Levica. Žalostno je, da je temu tako tudi vsled strahovitega padca pokojnin po letu 2015, s 75,3 % na 59,5 % v letu 2016. V letu 2018 je bila ta le še 57,25 %. Poslanci tistih političnih strank, ki bi morali nujno zastopati zakon ZPIZ-2, temu predlogu niso sledili in so nas, kot že večkrat, postavili na slepi tir. Verjetno je nekaj resnice v tem, da je to predlagala stranka iz opozicijskih vrst.

Naslednje naj omenim, da je enajst PZDU implementiralo v svoje statute vse potrebne določbe Statuta ZDUS, s čimer so nedvoumno dokazale, da so članice ZDUS skupaj z vsemi društvi upokojujencev. Šaleška PZDU je spoštovala priporočila in že uredila svoj statut in bo lahko kmalu po sprejemu ugotovitvenega sklepa Upravnega odbora ZDUS postala polnopravna članica ZDUS. Osrednjeslovenska PZDU – Mestna zveza Ljubljana kljub priporočilu tega ni storila in je bila ponovno pozvana v skladu s sklepom

Upravnega odbora ZDUS, da to stori do 30. 4. 2019. Zaradi problemov, ki so nastali z včlanjevanjem DU in klubov v PZDU po 53. členu Statuta ZDUS, so se štiri ljubljanska društva odločila, da ustanovijo PZDU Ljubljana z okolico, v kateri so dobrodošla vsa tista DU, ki se ne strinjajo s politiko delovanja Osrednjeslovenske PZDU – MZU Ljubljana. PZDU Ljubljana z okolico bo izpolnila pogoje za včlanitev, ko bo dosegla kvoto članstva, to je 5.000 članov, da se bo lahko polnopravno potegovala za članstvo in upravljanje v ZDUS, zato menim, da bodo DU na zborih sprejeli sklepe in odločali o tem, katera PZDU je za njih najboljše možnost.

Ob zaključku leta ostaja še veliko zadev, ki bi jih lahko zapisal z namenom, da se naša skupna moč okrepi tudi s povečanjem članstva v vsej Sloveniji, kar bi pripomoglo k trudu in ukrepom za izboljšanje njihovega položaja na področju financ, zdravstva, sociale in bivanjskega standarda.

Posebej želim pohvaliti Upravni odbor ZDUS, vse komisije, nosilce programa Starejši za starejše in strokovne službe za dobro opravljeno delo v letu 2018. Naše skupno delo mora temeljiti na dobrih in prijateljskih odnosih in v smeri širjenja prostovoljstva za pomoč tistim, ki so potrebni take pozornosti, kot ga izvaja naš program Starejši za starejše.

Želim vam veliko miru in blagostanja ob prihajajočih božičnih praznikih ter zdravo, uspešno in srečno novo leto 2019.

Janez Sušnik,
Predsednik ZDUS

To leto je bilo polno izzivov in priložnosti

Sodelovanje z vodstvom, z našimi člani, društvi in pokrajinskimi zvezami naj bo prijazno, polno podpore in pripravljenosti na odkrit, umirjen razgovor. Smo v letih, ko se zavedamo, da kar seješ, to žanješ. Naša glavna naloga je, da odpravimo največjo izjemno veliko težavo, in sicer da nekateri spoštovani upokojnenci kljub svojemu dolgoletnemu delu, svoji predanosti v času aktivnega, garaškega dela in udejstvovanja, danes dobijo pokojnino, ki jim ne zagotavlja dostojnega življenja. Nekaj smo že dosegli, da vsi, ki so izpolnili pogoje po zakonu za upokožitev, danes dobijo 515 EUR pokojnine, a dobro vemo, da je znesek še vedno prenizek, zato smo dali zakonodajno pobudo za spremenjen izračun pokojninske osnove. Na srečanjih naših ljudi se vedno zavemo, kako pomembno je, da podpiramo družnje, ustvarjanje različnih izdelkov, kulturo, šport, rekreacijo; a nikoli in nikdar ne smemo pozabiti na naše najhvaležnejše člane, na ljudi, ki ne morejo nikamor, ko so sami, samcati, potrebni pomoči in zavedanja, da nekomu nekaj pomenijo. In tu so takrat naši prostovoljci pod neumornim in strokovnim vodstvom naše Rožce, saj jim odpirajo vrata tam, kjer najpogosteje domujeta žalost, osamljenost in bolezen. Te prijazne, tople roke in oči preženejo samoto in ti ljudje se zavedo, da je tu in zdaj nekdo, ki mu ni vseeno, kako živi in bo bedel nad njim, da bo njegovo bivanje znova dobilo smisel in bo postalo lepše. Na srečanjih se pogovorimo z množico predsednikov, koordinatorjev in prostovoljcev kot z vsemi našimi člani, ki ugotavljajo, da se kakovost življenja bistveno izboljša, če se pridružijo rokodelskim

delavnicam, branju knjig, pisanju pesmi, pevskim zborom, različnim telesnim aktivnostim in še bi lahko naštevali. Staranje se upočasni, bolečina postane znosnejša in mračne misli postanejo neprijetna epizoda. Pravi smisel našega dela nam dajejo naši člani tako, da verjamejo v nas, se zavedajo, kako pomembna je naša organizacija in vodstvo s svojimi komisijami in sveti ter odbori, da lahko odidemo pred naše ljudi in jim povemo, da se skoraj vsak dan borimo z mlino na veter, ker zahtevamo tako upoštevanje zakonov, ki so bili sprejeti in to za naprej in za sedaj in nazaj, da bo zdravstvo dostopno vsem, da bo luč sveta ugledal Zakon o dolgotrajni oskrbi, da pokojnina ne bo breme, ampak zaslužena pravica iz preteklega dela, da bodo naši prostovoljci priznani in upoštevani. Res se tu in tam pojavijo razne govornice in spletke in tudi zato smo tu, da če je le prehudo, posežemo vmes kot mediatorji. S ponosom naši člani povedo, kako so zadovoljni v našem hotelu Delfin v Izoli, kako tam uspevajo rokodelske delavnice, izobraževanje prostovoljcev, kako posamezni pevski zbori prepevajo in kako velike skupine pridejo tja izključno na oddih in rekreacijo in jim nikoli, prav nikoli ni dolgčas. Tu je nanizan kanček vsebin, s katerimi se srečujemo, tu in tam nas pohvalijo, vedno in povsod pa zahtevajo od nas, naj poskrbimo, da ljudje dobijo tisto, kar jim pripada. Z dobrim delom, sodelovanjem in odkrito besedo smo, in še bomo dosegali vse tisto, kar je skoraj nemogoče. In zase lahko rečem le to, da se držim pregovora: »Vse, kar narediš in daš, se ti v enaki obliki vrne«. Naj bo leto 2019 za vse vas zdravo in bolj prijazno od tega, ki se poslavlja!

Vera Pečnik,
Podpredsednica

ZDUSplus

Obeležili smo drugi DAN Zveze društev upokoјencev Slovenije

Tomaz Banovec s skulpturo prvopohodnika ob predsedniku ZDUS, Janezu Sušniku

Dan Zveze društev upokoјencev Slovenije – ZDUS smo letos že drugič zapored obeležili s prireditvijo, na kateri so visoki gostje, predvsem iz političnega prostora opozorili tudi na potrebne ukrepe za upokoјence. Predsednik zveze Janez Sušnik je poudaril pomen dialoga s predstavniki vlade. Premier Marjan Šarec pa je izpostavil potrebo po nekaterih ukrepih in dodal, da se vsega ne da narediti čez noč. Na prireditvi je za glasbo poskrbela Godba ljubljanskih veteranov, pel je Mešani pevski zbor DU Ig, za razstavo svojih izdelkov so poskrbeli rokodelci iz vse Slovenije pod vodstvom Branka Suhadolnika, za plesne vloške pa je poskrbela folklorna skupina DU Naklo.

Na prireditvi na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani se je zbralo več sto predsednikov društev upokoјencev in drugih gostov, na njej pa so podelili tudi nagrade predstavnikom posameznih društev. Sušnik je v nagovoru pojasnil, da se društva upokoјencev po vsej državi ukvarjajo z različnimi dejavnostmi. Od kulture do športa, krovna organizacija pa ima nalogo, da pospešuje delo teh organizacij in da ima tudi stik z vlado, pri kateri poskuša doseči, kar upokoјencem pripada. Spomnil je, da so pred volitvami obiskali nekatere politične stranke in da je bilo tako tudi v koalicijsko pogodbo zapisanih veliko

stvari iz njihovega memoranduma, ki so ga takrat izdali. »Do izvedbe je seveda malo težje,« je ocenil. Ob tem je pojasnil, da niso

»Vaša društva so nepogrešljiv del naše države,« je poudaril Šarec in dodal, da skrbijo, da ljudje ne ostanejo na svojem zapečku, ampak gredo kam in se družijo. »Prav je, da v zadnjem obdobju življenja gledate na svet z optimizmom, veseljem, da se ne zapirate samo med štiri stene...«

najbolj zadovoljni z ukrepi, ki jih prinaša Zakon o izvrševanju proračuna, in sicer v zvezi z letnim dodatkom. Dodal pa je, da se zaveda, da mora vlada uskladiti različne interese in da je treba biti pri ukrepih previden. Veseli ga, da ga je Šarec v decembru povabil na pogovor, saj meni, da lahko le s pogovorom dosežejo zeleno. Ob tem je spomnil na neusklajevanje pokojnin v preteklosti in na nizek odmerni odstotek za pokojnino.

Tudi Šarec je poudaril, da bo treba v prihodnje, čeprav ne bo lahko, marsikaj narediti. Omenil je odmerni odstotek, usklajevanje pokojnin in tudi nekatere dolgoročne ukrepe. Spomnil je, da čakamo demografski sklad, da starejši potrebujejo trajnostno oskrbo in da se povečuje delež ljudi, ki se bojujejo z demenco. »Tega se bo treba lotiti z vso resnostjo in se tudi bomo,« je zagotovil. Pojasnil pa je, da se vsega ne da narediti čez noč, in poudaril, da si upa trditi, da v vladi »ni človeka, ki bi sedel s figo v žepu in se pogovarjal z vami.« V izjavi za medije je Šarec ocenil, da ministrstvo za starejše ni potrebno, saj to področje pokrivajo druga ministrstva. Glede urada pa je dejal, da se bodo o njem pogovarjali. Predsednik vlade je sicer v nagovoru omenil, da je moral že kot župan usklajevati različne interese in da so tudi s kamniškimi društvom upokoјencev lepo sodelovali. Tako po Šarčevih besedah poznajo težave upokoјencev in tudi lepe stvari. »Vaša društva so nepogrešljiv del naše države,« je poudaril in dodal, da skrbijo, da ljudje ne ostanejo na svojem zapečku, ampak gredo kam in se družijo. »Prav je,

Folkloristi DU Naklo so z glasbo in plesi obogatili prireditev

da v zadnjem obdobju življenja gledate na svet z optimizmom, veseljem, da se ne zapirate samo med štiri stene,« je še dodal. Na prireditvi je posebno priznanje, slab meter velikega lesenega planinca »prvopohodnika«, prejel Tomaž Banovec in to za izčrpano delo, ki je služilo Zvezi za izhodišča pri zahtevah slovenski politiki, za

Memorandum 2018. Podeljenih pa je bilo še trinajst priznanj, najboljšim društvom po posameznih pokrajinskih zvezah. Priznanja so prejela DU Jesenice, DU Pivka, DU Slovenske Konjice, DU Litija, DU Velka, DU Šentilj pri Velenju, DU Kočevje, DU Kanal, DU Vrhnika, DU Ljutomer, DU Senovo, DU Muta in DU Grajena.

Slavnostna prireditev, ki je s programom in z vsemi govori trajala eno uro, je bila nekakšna generalka za prireditev Dnevi medgeneracijskega sožitja, ki bodo potekali od 14. do 16. maja prihodnje leto v istih prostorih Gospodarskega razstavišča.

Besedilo in foto, Toni Krčan

Tomaž Banovec imenovan v Svet ministra za okolje

Zaključen je postopek izbora desetih predstavnikov nevladnih organizacij v svet ministra za okolje in prostor za sodelovanje z NVO. Za predstavnike so bili imenovani Senka Šifkovič Vrbica, Gaja Breclj, Mihael Jožef Toman, Barbara Kvac, Lenka Puh, Damjan Vinko, Jana Kus Veenvliet, Marko Peterlin, Lenka Kavčič in Tomaž Banovec.

Do roka, določenega v javnem pozivu, je prispelo 57 popolnih prijav upravičenih organizacij za sodelovanje in 34 kandidatur. Nevladne organizacije so predlagale kandidate za predstavnike na 10 področjih. Šestnajstega novembra je potekala javna predstavitev kandidatov, na kateri je prišlo

do imenovanja predstavnika s soglasjem navzočih kandidatov na treh področjih, in sicer je bila na področju podpornega okolja za NVO s področja okolja in prostora ime-

novana Gaja Breclj, na področju podnebnih sprememb Barbara Kvac, na področju graditev pa Lenka Kavčič. Na področjih, na katerih ni prišlo do imenovanja s soglasjem kandidatov, so se izvedle volitve, na katerih so največje število glasov prejeli: Senka Šifkovič Vrbica (področje pravno-sistemskih vprašanj s področja okolja, narave in prostora), prof.dr. Mihael Jožef Toman (področje varstva okolja), Lenka Puh (področje krožnega gospodarstva), Damjan Vinko (področje biotske raznovrstnosti), Jana Kus Veenvliet (področje zavarovanih območij), Marko Peterlin (področje urejanja prostora) in **Tomaž Banovec (področje stanovanj)**

Povzeto po STA, foto ČK

Odziv ZDUS na pismo organizatorja Festivala za tretje življenjsko obdobje »Festival za tretje življenjsko obdobje 2019 – vabilo k sodelovanju« z dne 22. 11. 2018

Spoštovana predsednica, spoštovani predsednik PZDU, spoštovana predsednica, spoštovani predsednik DU!

Seznani smo se z vsebino pisma »Festival za tretje življenjsko obdobje 2019 – vabilo k sodelovanju«, ki ga je na društva upokojencev naslovil organizator **F3ŽO** in sta ga podpisala predsednik Programskega sveta in direktor projekta. Ogorčeni smo nad načinom pozivanja društev upokojencev s strani organizatorja, saj je zaobšel sklep Upravnega odbora ZDUS, sprejete ga dne 24. 10. 2018, s katerim je bil **so-glasno sprejet pristop k organizaciji Dnevo medgeneracijskega sožitja in odstop od neposrednega sodelova-**

nja na Festivalu za tretje življenjsko obdobje. ZDUS tako s svojimi vsebinami, znanjem in izkušnjami pristopa k novi obliki povezovanja, kamor nas ženejo predvsem demografske spremembe prebivalstva. Ob rasti medgeneracijskih centrov, središč, društev, projektov, programov, festivalov in pobud smo ugotovili, da vsem manjka skupna točka – **medgeneracijsko stičišče znanj, idej in pobud,** kar bodo ponudili **Dnevi medgeneracijskega sožitja, v sodelovanju z Gospodarskim razstaviščem d. o. o.**

- **uvajamo** koncept medgeneracijskega pristopa reševanja družbenih izzivov, ki se nanašajo na vse generacije,
- **naslavljam** potrebe vseh generacij s

ciljem ustvarjanja medgeneracijskega sožitja,

- **spodbujamo** izmenjavo idej, možnost mreženja in graditev medgeneracijskega sodelovanja,
  - **ponujamo** prostor za predstavitev in promocijo inovativnih pristopov, programov in projektov medgeneracijskih dejavnosti, ki prispevajo h graditvi strpnega, kulturnega in družbeno odgovornega okolja,
  - **gradimo** stičišče za ponudnike storitev, izdelkov, aktivnosti za mlado, srednjo in starejšo generacijo.
- Čas je za novo zgodbo, novo pobudo. Zato vas vabimo k sodelovanju in **soustvarjanju prvega osrednjega pove-**

zovalnega dogodka, da skupaj udeležimo **poslanstvo**, ki ga vidimo v izmenjavi mnenj, stališč, idej, znanj in izkušenj med generacijami ter uresničimo vizijo, **slediti demografskim spremembam, z medsebojnim povezovanjem zagotavljati ohranitev visokih družbenih norm in izboljševati položaj vseh generacij v Republiki Sloveniji**. ZDUS stopa v ospredje kot pobudnik Dnevov medgeneracijskega sožitja, saj je prav na njeno pobudo januarja 2018 nastala tudi prva medgeneracijska povezava predstavnikov različnih generacij in interesnih skupin v Sloveniji: Medgeneracijska koalicija MeKoS, ki jo sestavljajo ZDUS, Dijaška organizacija Slovenije, Študentska orga-

nizacija Slovenije in Mladinski svet Slovenije. Prvi Dnevi medgeneracijskega sožitja bodo zato v ospredje postavili aktualno, perečo temo, ki posredno zadeva vse generacije, to je **trg dela in upokojevanje**. Izpostavili bomo:

- odpravo prekarnege in drugih neprimernih oblik dela,
  - dualni izobraževalni sistem in prilagajanje trga dela,
  - starejši delavci, mentorske sheme, predupokojitvene aktivnosti,
  - pokojninski sistem in demografski sklad.
- Dnevi medgeneracijskega sožitja bodo kot tri dnevni dogodek potekali od leta 2019 dalje. Strokovni program okrog letne aktualne teme (za 2019: trg dela in upo-

kojevanje) bodo tematsko in vsebinsko pospremili bogat kulturni in izobraževalni program, ki bo ustrezal imenu in poslanstvu dogodka ter sejemska razstava, ki bo stičišče predstavitev različnih medgeneracijskih programov ter ponudb, storitev za vse generacije.

S tem v zvezi na vas naslavljamo poziv, da sledite sklepu Upravnega odbora ZDUS, ki je izvršilni organ ZDUS in zagovarja interese svojih članov.

V pričakovanju vašega **aktivnega sodelovanja pri soustvarjanju Dnevov medgeneracijskega sožitja, ki bodo prvič potekali od 14. do 16. maja 2019**, vas lepo pozdravljam,

Janez Sušnik, Predsednik ZDUS

Predavanje Milana Pavliha prostovoljcem ZDIS v Portorožu

S sekretarko ZDIS mag. Tanjo Hočevar se srečujeva že vrsto let preko aktivnosti Socialne zbornice Slovenije. Izrazila je željo, da bi za invalide ZDIS – prostovoljce spregovoril o aktivnem staranju in novi kulturi starosti in staranja. Zveza delovnih invalidov Slovenije vsako leto organizira tri dvodnevna usposabljanja za delovne invalide iz cele Slovenije, ki so vključeni v društva invalidov. Tudi na ta način želi Zveza opolnomočiti svoje člane.

Dvorana Astoria v portoroškem hotelu Histron je bila v četrtek, 29. 11. 2018, že pred 10. uro polno zasedena. Dve uri je nato pred več kot sto udeleženci stekel sproščen pogovor (namesto predavanja ex katedra) o kulturi starosti in staranja v Sloveniji. Dojemanje starosti potrebuje še veliko sprememb, kamor sodi tudi odpravljanje predsodkov o njej. Evropski urad Svetovne zdravstvene organizacije je o predsodkih in dejstvih o starosti že pred desetimi let izdal brošuro, v kateri našteva 12 najbolj razširjenih predsodkov, ki prevladujejo o starosti v večini sveta. Dejstva, s katerimi v tej brošuri predsodke zavrača, pa imajo večjo težo v razvitem delu sveta, kamor sodi tudi Slovenija. Zato so nam blizu stališča, s katerimi Svetovna zdravstvena organizacija vabi evropske države članice, da v svojih okoljih in na sebi primeren način sprožijo aktivnosti, ki bodo njihovim starejšim državljanom omogočile ne samo zdravo in aktivno starost, ampak tudi aktivno in produktivno vključenost v družbo. S temi stališči bi

Avtor zapisa med svojim predavanjem

lahko odgovorili na vrsto vprašanj, o katerih se danes v zvezi z vzdržnostjo sistemov v Sloveniji, pa tudi drugod, razpravlja na tako tradicionalni način. Iz svoje knjige **Za vedrejšo starost** sem udeležencem ponazoril zmotnost odpiranja starejših na rob družbe. **»Brez ta starga mlad ne zraste!«** Priča smo pojavu nove kulture staranja in s tem vedrejšo podobe starosti. Spregovoril sem o najbolj razširjenih stereotipih o staranju:

- staranje je povezano z duševnim in fizičnim nazadovanjem (le deloma drži);
- večina starejših ima podobne probleme (ne drži);
- ustvarjalnost in družbeni doprinos sta področje mlajših (ne drži);
- izkušnje starejših so za današnji čas manj pomembne (ne drži);
- starejši ne želijo socialnih stikov, želijo imeti mir (ne drži);

- za starejše je najbolj pomembna zdravstvena nega in bolnišnice (ne drži), saj je kakovost življenja v starosti povezana s kolikor mogoče dolgo trajajočo neodvisnostjo, ki je najboljša preventiva pred nepotrebni ali predolgimi hospitalizacijami;
- starejši si ne žele poučevanja o novostih in novih pristopih (sploh ne drži);
- starejši se želijo umakniti (ne drži);
- stvari se urejajo same po sebi (nevaren predsodek).

Stereotipe smo ovrgli skupaj z udeleženkami in udeleženci. V sproščnem pogovoru smo se dotaknili tudi zglede dejavnega življenja v (visoki) starosti; malo tudi z mojim lastnim primerom. Ko je opoldne že zmanjkovalo časa, smo spregovorili tudi o tem, kako za prijaznejšo starost poskrbi vključenost v ljubiteljski kulturi.

Milan Pavliha, foto Tanja Hočevar

Z zasedanja upravnega sveta Age Platform Europe

Jesensko zasedanje, 24. in 25. oktobra, je poleg formalnih tem, potrditve zapisnikov zadnjega zasedanja sveta in zadnjega sestanka izvršilnega odbora, obravnavalo tudi posodobitev programa dela 2018 in izvajanje projektov, volilna opravila, uresničevanje proračuna v 2018 z okvirnim proračunom za 2019 ter številne aktivnosti, kot so kampanja za volitve v Evropski parlament, delo v skupini OEWGA, vrednotenje delovanja Age s strani internih ocenjevalcev novosti v komunikacijskih orodjih ter nekatera kadrovska vprašanja.

Poudarki iz poročila o delu 2018

Na političnem področju je bila v ospredju kampanja »Ageing Equal« v počastitev 70 letnice sprejetja Splošne deklaracije o človekovih pravicah, v okviru katere **objavljamo tedenske pobude tudi na naši spletni strani**. Njen namen je razširiti razpravo o tem, kaj pomeni staromrzištvo v vsakodnevnem življenju in kako se boriti proti temu pojavu. V kampanjo so poleg članic povabljene tudi druge nevladne organizacije, zagovorniki enakosti in varuhi človekovih pravic.

Razprava se je dotaknila tudi **AGE barometra 2018**, s katerim želijo pridobiti letno oceno položaja starejših oseb v članicah, kjer aktivno sodelujemo tudi mi. Vprašalnik smo oddali in konec novembra naj bi že prejeli gradivo v pregled s pripombami nanj. Dokončno poročilo pa bo pripravljeno proti koncu leta ali takoj po novem letu.

Ocena evropskega semestra je postregla z letnim pregledom rasti v EU in nanj je AGE platform dodal svoje mnenje skupaj z državami članicami (Francija, Italija, Španija in Malta). Tudi druge članice smo dobile pobudo, da poiščemo oz. določimo med svojimi člani osebo, ki bi spremljala evropski semester in bo pozneje dala prispevek k oceni.

Projektno delo

Maturolife so osebni intervjuji in soustvarjalne delavnice oseb starih nad 65 let, kamor je bila k enemu od testiranj povabljena tudi Slovenija, a smo zaradi nezadostnih pogojev od tega testiranja izostali. Letos zaključen projekt o **Srebrni ekonomiji** s podeljeno nagrado Evropskemu

Številne predavalnice so bile polno zasedene glede obravnavanih tem

sporazumu o demografskih spremembah smo promovirali tudi pri nas.

Projekt **Mobile Age** sega na področje mobilnih aplikacij, ki lajšajo življenje starejših v skupnosti. Rezultati so že dosegljivi na spletu (www.mobile-age.eu). Planiran je tudi dogodek v Evropskem parlamentu, skupaj s poslanskima med-skupinama za staranje in za urbana vprašanja.

Politično delo

Kot posebno točko smo podrobneje obravnavali aktivnosti, ki so del prizadevanj in različnih akcij, tako v AGE-u kot tudi v ZDUS-u in se bodo nadaljevale tudi v letu 2019.

Sodelovanje pri delu OEWGA se bo nadaljevalo z obravnavo tem, ki so na dnevnem redu zasedanj, posredovanjem stališč in predlogov. Ob razpravah o letošnjih vsebinskih temah je bila še razprava o normativno-pravnih rešitvah za lanskoletne teme v konvenciji. AGE je sodeloval na obeh področjih. Prav tako že potekajo priprave na razpravo v OEWGA v letu 2019.

V okviru posebne točke dnevnega reda na to temo sem, na prošnjo koordinatorja naloge, podala kratko informacijo o tem, kako poteka priprava na zasedanje OEWGA v Sloveniji in kako ZDUS sodeluje v tem procesu.

Nasprotujemo osnutku sprememb Oviedo konvencije, o čemer smo objavili prispevek v novembrski številki naše revije. Predlog, da naša država podpre nasprotovanje akciji pa smo posredovali ustreznim resorjem Vlade Republike Slovenije.

Usklajevanje poklicnega in osebnega življenja (podpora Evropski direktivi), ki predvideva pet plačanih dni dopusta za nego svojcev, ki so tega potrebni, prilagajanje delovnih pogojev za te namene in investiranje v druge okoliščine, pomembne za neformalne oskrbovalce. Direktivo je podprla tudi ZDUS in predlog podpore poslala pristojnim vladnim resorjem. Odločitev še ni sprejeta.

Enakost spolov: AGE je sodeloval s predlogi in dopolnil pri poročilu EP o oskrbovalnih službah in njihovem prispevku k enakosti spolov. Končno poročilo še čaka na odobritev na plenarnem zasedanju.

Osamljenost in socialna izolacija je tema, ki je del strateških usmeritev AGE za obdobje 2018–2021. V AGE-u se bomo usmerili v različne oblike dela. Delavnice, seminarje, tematske webinarje, pritegnili pa bomo tudi zainteresirane članice. Spomladi 2019 čakamo poziv za posredovanje potrebnih podatkov. Tema bo tudi predmet dela delavnice o primernem dohodku ter boju proti revščini.

Dolgotrajna oskrba in zloraba starejših je pereč problem povsod, zato je bila pozornost namenjena kvaliteti oskrbe in položaju oskrbovalcev, saj so dobri delovni pogoji ključen element za zagotavljanje dostojanstva tistih, ki potrebujejo nego in podporo.

Politika zaposlovanja sledi študiji Eurofounda o praksah zaposlovanja, zato je bil AGE povabljen za posredovanje svojega prispevka. Nekaj strokovnjakov iz sekretariata je bilo povabljenih na mednarodna srečanja s to tematiko, delo pa nadaljuje

delovna skupina za zaposlovanje.

Vlaganje v kakovostno, inovativno in trajnostno socialno infrastrukturo je bila vsebina pisma, ki smo ga naslovili na Evropsko komisijo glede odkupa naložb v inovativne projekte socialne infrastrukture. Vsebina je odgovor na predlog komisije, da se za obdobje 2021–2027 uvede nov sklad, imenovan **InvestEU** z razpoložljivimi sredstvi okoli 650 MRD EUR.

Izvajanje starosti prijaznih okolij in dostopnosti je zakon, ki je zastal v pogajanjih. Evropski invalidski forum je predlagal, da združimo moči in napišemo pismo, ki poziva institucije EU, da dosežejo sporazum pred Mednarodnim dnevom invalidov, 3. decembra. Pismo si lahko preberete na spletni strani AGE.

Volitve v Evropski parlament bodo močno zaznamovale delovanje AGE v letu 2019. AGE Manifest, ki je bil sprejet letos, kot osnova za delo s politiki, je bil posredovan vsem glavnim političnim skupinam

V okviru posebne točke dnevnega reda na to temo sem, na prošnjo koordinatorja naloge, podala kratko informacijo o tem, kako poteka priprava na zasedanje OEWGA v Sloveniji in kako ZDUS sodeluje v tem procesu.

(EPP, PES, ALDE, EDP, Zeleni, EFA in evropska levica.) Podpore so dali številni poslanci EP: Heinz Becker, Lambert Van Nistelrooij, Jean Lambert in Ivo Vajgl. Kampanja se bo začela v začetku leta 2019.

Druge teme

Na mesto podpredsednice je bila izvoljena **Heidrun Mollenkopf** iz Nemčije, kandidatka organizacije BAGSO (Bundesarbeits-

gemeinschaft der Senioren-Organisationen e.V.), ki že dolgo deluje v organih AGE. Je tudi članica Ekonomsko-socialne komisije ZN za Evropo.

Na finančno poročilo 2018 in na predlog finančnega načrta za leto 2019 ni bilo posebnih pripomb. Poraba sredstev je v skladu s finančnim načrtom za tekoče leto, planirana sredstva za 2019 pa bodo za 7 % višja od letošnjih. **Zunanja evalvacija delovanja AGE je pokazala sila pozitivne ocene njenega dela in vpliva v okolju.**

Ob koncu, ko smo besedo dobili tudi člani in predstavili svoje aktivnosti, sem se dotaknila našega Memoranduma in okoliščin v katerih je nastajal, več izvodov v angleškem jeziku pa predala sekretariatu. Nekaj izvodov pa sem razdelila nekaterim zainteresiranim članicam in članom sveta.

Jožica Puhar, Strokovni svet ZDUS,
članica Upravnega sveta AGE,
foto Borja Arrue

Volitve v Evropski parlament

Pogledi, načrti in usmeritve AGE platform Europe

Naslednje leto ne bo enako kot letos zaradi sprememb v inštitucijah EU. Pričakujejo velike spremembe v vodilnih kompozicijah Evropskega parlamenta in Evropske komisije. Menjava funkcionarjev bo zahtevala nove navezave, razlage programov, projektov, prioritet ... Kako se bodo obnašale etabrirane stranke glede na porast nacionalističnih strank v državah EU? Kakšen bo posluš za socialni razvoj, vladavino prava in pravičnost?

AGE sodelavci so zaskrbljeni glede sestave prihodnjega parlamenta. Videli bodo, kaj se bo dalo dogovoriti oziroma doseči v pogajanjih. To je seveda tudi velik izziv. Ko bodo poslanci izvoljeni, bo imel AGE veliko dela, da jim razloži, zakaj se borimo proti staromrznosti, v čem so problemi. Zakaj je diskriminacija tako destruktivna. Poskusili bodo priti do oblikovanja medstrankarske skupine v EP, ki se bo ukvarjala s temi vprašanji. Načeli bodo vse teme, ki jih ponavljamo že nekaj časa, skupaj s Stebrom evropske socialne listine, zaščito človekovih pravic, uresničevanjem zaključkov ministrskih konferenc, dolgotrajno oskrbo itd. Med drugim bo treba opredeliti tudi, kako delovati s pomočjo NVO, ki so zdaj organizirane v članstvu AGE. AGE bi moral

biti reprezentant vseh, ne glede na politično orientacijo in eventualne spremembe po Brexit-u. Potem so tu še finančna vprašanja delovanja AGE-a, za katera se bo treba ponovno pripraviti in zagovarjati svoj program. Dobro je, da je bil okvirni program političnega dela, ki ga v 2019 sofinancira EU, že potrjen. Naslednje leto pa bo sledil nov cikel pogajanj za naprej.

V sekretariatu imajo časovni program aktivnosti

Septembra in oktobra so pošiljali Manifest EU političnim strankam. Zdaj obdelujejo poslanske skupine, ki so sestavljene iz več strank. Imeli so konzultacije z Alda, socialisti, zelenimi ... Iz Slovenije sta podporo AGE delovanju že zagotovila Igor Šoltes in Ivo Vajgl. Po volitvah, ki bodo 26. maja, se bodo predstavniki AGE, predvidoma v oktobru 2019, sestali z novimi poslanci in spet plasirali predlog za medstrankarske skupine (intergroup) in obravnavo tem, ki jih zastopa organizacija in so v interesu starejših prebivalcev.

Kako se vključujemo v ta proces na nacionalni ravni?

Marca in aprila bodo kampanje po državah članicah EU. Že novembra in de-

cembra bodo stranke izbirale kandidate za poslance v EP. Obiskati bo treba politične stranke in jim predstaviti poglede in zahteve AGE in pri tem upoštevati nacionalne razmere. Obiskali naj bi tudi izbrane kandidate in jim predstavili AGE Manifest, skupaj s svojimi specifičnimi predlogi oz. programi. AGE bo dal še dodatne materiale, ki so v delu, npr. Ageing Equal, ki je v teku, socialna vključenost, bivanje itd. Preko medijev, dela v društvih, na terenu in na druge običajne načine je potrebno spodbujati k udeležbi na volitvah. Osnutek AGE Manifesta smo pri ZDUS že uporabili v času pred našimi parlamentarnimi volitvami. Za predstavljanje pogledov in predlogov starejših prebivalcev v Sloveniji ter našega sodelovanja s politiko smo oblikovali in vsem pristojnim posredovali Memorandum 2018.

EP poslanecem posredujemo naše pobude ali podpore skupnim akcijam AGE po posameznih aktualnih temah. Udeležimo se tudi z njihove strani organiziranih dogodkov.

Za posebne ali nove aktivnosti v predvolilnem obdobju pa se bomo morali še dogovoriti in se organizirati.

Jožica Puhar, Strokovni svet ZDUS,
članica AGE Upravnega Sveta

Slovenske šege in navade v božičnem času

December se začne z adventom, ki je priprava na božič. »V božičnem času naše ljudstvo pozna tri svete večere: prvi je 24. december (na predvečer božiča), drugi je 31. december (na predvečer novega leta) in tretji 5. januar (na predvečer svetih treh kraljev),« pojasnjuje ljubiteljska etnologinja Dušica Kunaver in nadaljuje: »Ob vseh treh svetih večerih je treba ponoviti vsa najpomembnejša stara obredja; predvsem je treba poškrbati domačijo z blagoslovljeno vodo in jo pokaditi s kadilom, z dimom svetega ognja, ki obvarujeta domačijo pred zlom in prikličeta vse dobro. Ogenj in voda imata kot prastara očiščevalca ob vseh treh svetih večerih pomembno vlogo.«

»Proti koncu leta so dnevi vse krajši, svetlobe je vse manj, mraza in teme vsak dan več,« nadaljuje Kunaverjeva. »Ti tesnobni dnevi slabotnega sonca (zadnjih šest dni starega leta in prvih šest dni novega leta) so dobili ime volčje noči. V teh skrivnostnih dneh je v naših prednikih rasel prastari strah, da sončno božanstvo, stari Svarog,

»Priprava božične mize se je razlikovala od kraja do kraja. Tako kot ima pri nas vsaka vas svoj glas,« ima tudi vsaka vas drugačno božično mizo. Obvezno je na mizi kruh, molitvenik, roženkranc, blagoslovljena voda in sveča, vse ostalo pa je zelo krajevno obarvano – od žitnega zrna do pluga pod mizo itd.

ne bi opešal prej, preden bi se rodilo mlado Sonce, mladi Svarožič. Staremu Svarogu so poskušali pomagati v njegovi bitki s temo in mrazom in mu na čarodejni način viliti novih moči. Po hribih in gričih naše dežele so zato v tem času goreli kresovi, ki so s toploto in svetlobo pomagali umirajočemu staremu Svarogu in ga obdržali pri življenju, dokler se ni rodilo mlado Sonce. V krščanski dobi je ta starodavni poganski praznik dobil ime božič, saj naj bi se na isti dan kot Svarožič v daljnem Betlehemu

rodil Odrešenik, ki je krščanski svet odrešil prastare teme in postal luč sveta.«

Vsi ti davni časi in skrivnosti poganske davnine so v krščanski dobi dobivali krščansko podobo in se v stoletjih oblikovali v praznik, ki v vsako hišo prinaša mir in dobre želje. Za številne verne, pa tudi tiste, ki ne verujejo v Kristusa, je to eden najlepših praznikov v letu. »V tem povezovanju je tudi njegov največji čar,« razlaga Kunaverjeva. »Takrat smo vsi doma, vsi pečemo potice, vsi imamo lep družinski praznik, ne glede na pripadnost, narodnost ali ideologijo. To je praznik, ki sredi zime prinaša svetlobo. Stara vera, ki velja še danes, uči, naj na božični večer v vsaki hiši do jutra gori vsaj ena lučka! Še danes velja tudi staro nepisano pravilo, naj ta večer pride družina skupaj, pozabiti moramo na vse zamere, ne smemo se pripraviti ..., same dobre misli in svetloba v teh temnih dneh.«

»Najdragocenejša v naši starosvetni slovenski domačiji je bila božična miza, ki je bila zahvala za darove starega leta in prošnja za dobro letino v prihodnjem letu,« z žarom v očeh pripoveduje **Dušica Kunaver**. »Priprava božične mize se je razlikovala od kraja do kraja. Tako kot ima pri nas vsaka vas svoj glas,« ima tudi vsaka vas drugačno božično mizo. Obvezno je na mizi kruh, molitvenik, roženkranc, blagoslovljena voda in sveča, vse ostalo pa je zelo krajevno obarvano – od žitnega zrna do pluga pod mizo itd. Vse, kar je bilo na božični mizi, je bilo posvečeno in zdravilno, kajti božična miza je bila nekoč oltar, ki je prinašal samo dobro. Tisti kruh, ki si ga dal

na božično mizo, je bil čarodejni kruh, če si ga zataknil za kljuko, ti je coper odganjal – nobena čarovnica celo leto ni mogla v hišo, če si ga zataknil za stop, je strelo odganjal, če si ga dal med semensko žito, je dobro letino prinesel ... Tista voda, ki je bila na božični mizi, je tako uredila, da naslednje leto ni bilo vode ne preveč ne premalo – ne sme biti ne poplave ne suše. Roženkranc je prinesel blagoslov v hišo ...«

K božiču sodijo tudi jaslice, ki so prvotno imele častno mesto v bogkovem kotu, kjer pa je bilo malo prostora, zato so se sčasoma preselile na mizo in postajale vse večje in večje.

Na sveti večer so nekdanje po vseh hišah molili rožni venec oz. roženkranc, večer pa je poleg molitve mineval tudi v prijaznem pogovoru, pelo se je pesmi, na mizi so bili orehi in krhlji. To je bil lep, prijazen, topel božični večer, in naj bi bil še danes, seveda. Noben božič še danes ne mine brez polnočnice. »Ko je iz cerkve slišati pobožno petje, so še do nedavna zunaj pred cerkvijo fantje streljali z možnarji in delali hrup, da bi pregnali obiske poganskih duhov,« se še spomni Kunaverjeva. To in še marsikatero staro šego so opustili kmalu po drugi svetovni vojni. Se pa zadnja leta obuja koledovanje, ena najstarejših in najbolj množičnih šeg v naši deželi. Poleg koledovanja so po številnih krajih obudili tudi štefanovanje – blagoslov konj – ki je na god sv. Štefana, 26. decembra; pa tudi tepežni dan, ki je 28. decembra, ponovno pridobiva na veljavi.

Slavica Bučan, foto Freelimages

Fotografska razstava: Utrinki z naših poti

Grad Slovenska Bistrica je osrednje kulturno in prireditveno središče Slovenske Bistrice in njene okolice. V lepo urejenem razstavnem salonu je od 13. novembra do 13. decembra na ogled razstava fotografij z naslovom **Utrinki z naših poti**. Na pobudo Zgornje podravske pokrajinske zveze društev upokojencev Maribor in njene komisije za tehnično kulturo je bilo na razpisu za izvedbo razstave izbrano Društvo upokojencev Slovenska Bistrica.

»To je že četrta razstava fotografij upokojenk in upokojencev, ljubiteljev digitalne fotografije. Vse so bile uspešne in dokazujejo, da znamo narediti lepe fotografije, primerne za razstavo,« je povedal Viljem Šetar, predsednik komisije za tehnično kulturo pri PZDU Maribor. Fotografije je prispevalo 19 avtorjev, članov devetih društev upokojencev Zgornje podravske pokrajinske zveze DU Maribor, na ogled je 46 fotografij, posnetih na sprehodih, izletih, potovanjih.

Razstava ponuja na ogled v objektiv ujete lepote domačih in tujih krajev

Reke in potoki, jezera in planine, naravne znamenitosti in kulturna dediščina, živali in narava, so nudili motive za ljubiteljske fotografe, ki jih med upokojenci ne manjka. Zanimive utrinke so ujeli v objektiv: Franček Berlič, Janez Bradan, Srečko Brumen, Živa Erdlen, Sonja Grosman, Zoran Horvat, Boris Jurak, Vincenc Kaloh, Jelka Korošec, Vida Lipoglav, Oskar

Neuvirt, Marija Peršuh, Jurij Rifl, Ivo Rode, Stanislav Skubic, Biserka Stergar, Majda Šoberl, Vincenc Vedlin in Mirko Vučina. Razstavo so pripravili in postavili Boris Jurak, Silvo Huso in Vida Lipoglav. Otvoritev razstave je s kulturnim programom popešal Mladinski pevski zbor Osnovne šole Pohorskega odreda Slovenska Bistrica.

Irena Ferluga, foto Boris Jurak

Kakovostno glasbeno staranje

Razprava

Že pri glasbenih profesionalcih smo omenili medgeneracijsko povezanost, še več: nujno in samo po sebi je (pre)potrebno sodelovanje pri amaterjih oz. ljubiteljih, ki se po 60. letu starosti združujejo v številnih zborih in orkestrih. To je še toliko več zahtevano, nujno in celo hoteno. Če je morda pri vokalni nekaj bolj vprašljiva »biologija glasov«, lahko kaj podobnega najdemo tudi v (kratki) sapi morda v godbah na pihala, ki jih sestavljajo veterani. Zato pa je njihov moto prav v slednjem še najbolj oplemeniten v okviru aktivnega staranja, izboljšanju kakovosti življenja starejših in v uresničevanju solidarnosti med generacijami. Tu najde svoj prostor tudi sodelovanje med generacijami. Gre za medgeneracijsko sožitje, (po)ustvarjalnost in izmenjavo idej; konec koncev pa tudi za aktivno zabavo, družabnost. Tudi v seniorskih (ljubiteljskih) orkestrih in zborih gre torej za pravice in soodgovornosti življenja v starosti in izkoriščanje ustvarjenega okolja za delo starejših.

S parolo *Glasba je del našega življenja – tudi v tretjem življenjskem obdobju* je moto Slovenske veteranske godbe (2016 →). To sestavljajo sicer člani posamičnih, področ-

nih veteranskih orkestror, ki delujejo v Ljutomeru (1998 →), Mengšu (2000 →), Mariboru (2002 →), Ljubljani (2005 →), Velenju (2007 →), Žalcu (2015 →) in Laškem (2016 →). Vse po vrsti so tudi organizacijsko delujoče kot društva (pravne osebe). Veteranske godbe na pihala v Sloveniji v zadnjih dveh desetletjih dosegajo izreden razcvet, čeprav so se razne oblike »upokojensko-veteranskih« godb na pihala verjetno in občasno pojavljale na raznih koncertih Slovenije že prej (Maribor). Nad njimi bdi *Aktiv godbenih veteranov*. Za njimi je 12 festivalov veteranskih godb in prvi mednarodni skok (Schladming/Avstrija, 2016). Aktualna zasedba vseh omenjenih ansamblov šteje okrog 230 godbenic in godbenikov. Po starosti in strukturi pa je njihova sestava takšna: pod 50 let starosti je le 3 % članov, od 50 do 60 let jih je 16 %, od 60 do 70 let 34 %, od 70 do 80 let 39 % in od 80 do 90 let še 8 %. Med njimi je tudi 9 godbenic, žensk. Najmočnejše je torej le zastopan moški spol in to v generaciji od 70 do 80 let starosti, in sicer 39 %. Nato pa ji sledi starostna skupina med 60 in 70 leti, ki je zastopana s 34 % članic in članov. Godbeniško veteransko gibanje je vedno pomembnejše

za glasbenike v tretjem življenjskem obdobju, saj jim omogoča, da nadaljujejo svojo godbeniško pot v okolju, zahtevnosti in letom primernimi programi. Predvsem pomembno pa je druženje s sebi enakimi in podobnimi kolegicami in kolegi, ki so svoj najproduktivnejši delež že »oddelali« v svojih nekdanjih in morda še vedno aktualnih godbah, sedaj pa uživajo še v veteranskih godbah; v prijetni družbi in glasbi, ki jim ustreza in jih sprošča. Ker tudi v veteranskih godbah delujejo številni nekdanji poklicni glasbeniki (v simfoničnih in pihalnih orkestrih, glasbenih šolah in konservatorijih vse do *Akademije za glasbo, Univerze v Ljubljani*, nekateri z najvišjimi akademskimi nazivi, med njimi so tudi zaslužni profesorji le-te), tudi kvaliteti ni oporekati. Ta izvira že iz glasbeno šolskih pravil (predmetnik in učni načrt za glasbene šole), ki v kategorijah orkester in komorna igra še največ govori prav o glasbi sami. Kajti za razliko od pevk in pevcev so prav vsi današnji instrumentalisti izšli iz glasbenega šolstva, torej so tudi glasbeno pismeni. To pa je tudi pogoj za kakršnokoli današnje ukvarjanje z instrumentalno glasbo, torej tudi za 80 – in 90-letnike. Saj gre v orkestru za

Skupaj sta preigrala na tisoče viž

večjo skupino inštrumentalistov z večkratno zasedbo posameznih glasov/inštrumentov. Taka zasedba pa terja podreditve posameznikov prevzemanju enake tehnike, skupinsko enovitost pa itak oblikuje vsakokratni dirigent. Vsak orkester, tudi pihalni, ima specifično zasedbo, standarden sedežni red oz. razpored članov, uglašen pa je enotno na komorni a1 (440 Hz ali 442 Hz). Orkestrska igra je tudi povsem drugačna od primarne solistične, individualne igre. Ima pa seveda z njo neposredno povezavo (ton). Njeni člani

se morajo nenehno prilagajati načinom dela v večji skupini – orkestru. S tem poglobljajo občutek do sozvočja, saj gre tudi v (pihalnem) orkestru za vzajemno delo, delovno disciplino in odgovornost. Prav tako člani teh in takih (glasbenih) skupnosti – orkestrrov s tem razvijajo skupni impulz in ritmično prilagajanje. Razvijajo pa še odnos do različnih notnih zapisov in slogovnih opredelitev. Obenem pa so vedno in venomer ocenjevani in vrednoteni skupni, kolektivni, timski glasbeni dosežki, skupne izvedbe na koncertih in nastopih.

Ker vemo, da pihalni orkester ali kar godbo na pihala sestavljajo tri najpomembnejše inštrumentalne skupine (simfoničnega) orkestra ali glasbil nasplo: pihala, trobila in tolkala, je včasih in še na ravni poklicnih dosežkov, to še posebej izpostavljeno in težko. Ob ustrezno izbrani (glasbeni) literaturi mora biti izvedba skladb logična in doživetna, venomer se je treba približevati izvirnemu tempu. Celotna uspešnost in doseganje ciljev tovrstnega delovanja in znanja tudi starostnikov oz. veteranov ali seniorjev se tudi v teh in takih primerih pokaže in izmeri na koncertih in drugih javnih nastopih. Pri pihalcih, trobilcih in tolkalcih, torej prav v inštrumentariju pihalnega orkestra, se mora predvsem vztrajati pri isti intonaciji, natančnem fraziranju, artikulaciji, nastavku, skupnih vstopih in usklajevanju skupne (so)igre. Veliko je v teh primerih t. i. »a prima vista« igre, kar pa se seveda aktivnim glasbenikom, tako ljubiteljem kot poklicnim (v orkestrih), dogaja dokaj pogosto: vsakič, ko je študijsko na vrsti novo delo. Sicer pa se je tudi v tej zvrsti glasbenih aktivnosti potrebno držati že znanega načela »od lažjega k težjemu«.

Franz Križnar, foto Freemages
(nadaljevanje prihodnjič)

Dočakal boš pokoj!

Razmislek o starosti (recenzija knjige)

Žnidaršič Kranjc, A., 2017, **Ljubljana: Dej.** 117 str. : graf. prikazi ; 20 cm

Čeprav vemo, da bomo, tako kot vsi po določenem številu aktivnih delovnih let, morali v pokoj, se na ta trenutek v mladosti kaj dosti ne pripravljamo. Večina o pripravi na pokoj razmišlja šele tik preden se to zgodi. O obdobju, ki zagotovo čaka slehernega izmed nas, tako ne delamo velikih načrtov, čeprav bi bili smiselni. Varčujemo kolikor nam življenje dopušča in ne dovolj dolgo, praviloma v obliki nepremičnin, kar pa nam ne omogoča kakovostnega življenja. Lahko da zaradi tega sicer umremo bogati, vendar na pragu revščine. Za naše premoženje pa se prepirajo zanamci. Knjigo je napisala doktorica poslovno organizacijskih znanosti, raziskovalka, ustanoviteljica treh startupov, avtorica devetih knjig, Alenka Žnidaršič Kranjc. Pomemben aspekt dela je lastna izpovedna izkušnja in rešitve, ki jih avtorica nazorno ponuja kot pripravo na kakovostno starost in pokoj. Dejstvo je, da o pokoji ljudje večinoma ne razmišljajo v mlajših letih, ker se jim pokoj zdi preprosto oddaljen, ali pa celo razmišljajo, da pokoja ne bodo dosegli, zato

razmišljanje o njem nima smisla. Starejši nad petdeset let upokojujev težko čakajo, nekateri pa nad mislijo o pokoji zaradi finančnih težav, ki jih ta prinaša, niso navdušeni. Knjiga bralcu na razumljiv način opiše načine, kako biti odgovoren danes, da bomo v manjše breme in skrb jutri. Rdeča nit za lažje razumevanje so konkretne situacije iz njenega življenja. Knjiga najprej govori o življenju samem, to je pred staranjem in smrtjo, in o tem, da nas je pravzaprav strah razmišljati o minljivosti. Čeprav nas le-ta spremlja na vsakem koraku. Kot pogoj za odgovorno življenje najprej navaja odgovornost do samega sebe. Kajti samo tako lahko odgovorno živimo tudi do drugih. Prelomnica, ob kateri bi morali začeti razmišljati o starosti, je prva zaposlitev, saj z njo prevzamemo tudi odgovornost za lastno življenje. Vendar je na prvo mesto najprej potrebno postaviti sebe, kajti le tako lahko človek potem poskrbi tudi za družino. Ob tem se postavlja vprašanje, kako bo družina poskrbela za nas, če je tega nismo naučili. Ob vsem tem je potrebno razumevanje staranja, ki je posledica daljše življenjske dobe. Avtorica niza rešitve za

težave, ki jih daljše življenje prinaša, te zajemajo ustrezno načrtovanje dohodkov v starosti, pravočasno prilagoditev bivališča, skrb za zagotavljanje umske in telesne dejavnosti, ki bo omogočala daljše kakovostno in neodvisno življenje, ureditev potrebnih dokumentov in odločitev o pomoči, ko bo ta potrebna.

S tem razmišljanjem imamo možnost pravočasnega ukrepanja. S starostjo se spremeni struktura uporabe sredstev, ki pa ne pomeni znižanja stroškov, saj se na primer lahko poveča poraba za zdravila ali negovalno oskrbo. Skrb za dohodke pomeni večjo možnost skrbeti zase, biti neodvisen, vključen v družbo in tako ohraniti ponos. Za zagotavljanje kakovostnega življenja v starosti bi morali spremeniti tudi pogled na nepremičnine in pravočasno načrtovati in prilagoditi bivališča za starost. Zavedati se je potrebno, da je ohranjanje dobre telesne vzdržljivosti nujno potrebno že v mladosti. Pravzaprav enotnega priporočila za telesno dejavnost ni, saj se zahtevnost in pogostost priporočata glede na starost in morebitne pridružene bolezni. Vsekakor pa je pomemben dejavnik za ohranjanje telesne zmogljivosti. S staranjem upada tudi umska zmogljivost, zato je pomembno ohranjanje in razvijanje konjektiv, starosti primernih, telovadba uma in ohranjanje delovne zmogljivosti. Pri tem pa ne smemo zanemariti pomena druženja, saj smo ljudje družabna bitja. Pravočasno je potrebno urediti dokumente, ki so povezani s premoženjem, obveznostmi in pravicami. Le-ti naj bodo dosegljivi tudi v fizični obliki. Potreben je pregled finančnega stanja, smiselno je, da je nekdo izmed družinskih članov pooblaščen za upravljanje splošnega in bančnega premoženja. Saj se tako izognemo nepotrebni težavam, ki ji nehote naložimo tistim, ki za nami ostanejo. V kolikor je potrebna zdravstvena oskrba, je prav, da

človek pravočasno razmišlja o pomoči na domu, ali pa o odhodu v dom za starejše. S tem si zagotovo zagotovimo boljše oskrbo in kakovostnejše življenje. Ko gre človekovo življenje h koncu, je na to potrebna predhodna priprava, pogovor, ko človek jasno pove, kakšen konec svoje zgodbe si želi. Od njegove volje pa je odvisno dedovanje. Česar bi se morali zavedati vsi, ki za njim ostajajo. Zato je pomembno, da se to ozaveš, ali pa se dedovanje uredi prej in na način, kot ga človek želi. Zelo pomembno je, da si drug za drugega vzamemo čas, ko smo še živi. Ko nam bližnji umre, je pomembno, da razumemo proces žalovanja in si dovolimo žalovati. Za lažje razumevanje sistema, zakaj se je smiselno pripravljati na starost pravočasno, je dodan kratek seznam dejanj, ki jih je potrebno narediti, če želimo skrbeti za kakovostno staranje, pokoj in dostojno slovo. Knjiga v prilogi vsebuje tudi pokojninsko vrzel in informativni izračun varčevanja za pokojnino. Ta nam opišeta, da lahko tudi po upokojitvi ohranimo enak življenjski standard, če le zmoremo prihraniti toliko, da so dohodki ob upokojitvi enaki, kot pred upokojitvijo.

Naj se za konec vrnem k uvodnemu vprašanju: Kdaj se začne odgovoren človek pripravljati na starost in pokoj? Avtorica navaja, da v mladosti, ob prvi zaposlitvi. Čeprav je nujno potrebno, da se že v otroštvu srečamo s pomenom priprave na varno in zdravo starost, v smislu pomena zdravega načina življenja in odgovornega vedenja do

financ. Cilj knjige je zagotovo tudi razumevanje, da zagotovitev virov za življenje v starosti in sprejetje nekaterih potrebnih odločitev, ki nam pomagajo, da lahko dlje skrbimo zase, pomeni tudi manjše prelaganje bremena na otroke in občutek, da smo za seboj pustili red. Manca Košir je v nagovoru knjigi na pot zapisala, da je knjiga pravzaprav svojevrstno navodilo za uporabo, da nam bo lažje premisliti, povedati, se dogovoriti in urediti. To naj bi uredil vsak odrasel človek. Knjiga nam je v pomoč, da zmoremo svoje vedenje pravočasno spremeniti in tako skrbeti za odgovorno staranje in dostojanstveni sloves, ko bo čas za to, ne da bi kogarkoli obremenjevali. Pred nami je torej izvrstna knjiga, ki jo priporočam vsem, ki že danes razmišljajo o tem, da je odgovorno življenje pogoj za kakovostno starost, saj jasno odgovarja na vprašanje »Kaj lahko naredim zase danes, da bom kakovostno preživel starost?«.

Lahko rečemo, da delo prihaja v pravem trenutku, saj je dolgoživost družbe neizogibna. Če se bralca ne bo dotaknila, pa ga bo zagotovo pospremila v nadaljnji razmislek o svoji prihodnosti. Kar priprava na pokoj je. Saj se, kot pravi avtorica, odgovornost za kakovostno starost začne in konča pri nas samih. Tisti, ki se s pokojem že soočajo, pa lahko s pomočjo te knjige popravijo, če morda niso ravnali pravilno. Odgovoren človek, ne samo, da odgovorno živi, temveč tako odgovorno sklene tudi svoje življenje.

*Karmen Petek, mag. zdr. nege –
Alma mater Europaea ECM*

Šušu, Nišu in vran Koki Anice Vidmar

Pri založbi Snovanja v novembru 2018 izšli dve novi knjigi

V Založbi **Snovanja**, ki deluje pod okriljem **DU Novo mesto**, je od leta 2015, ko je bila založba ustanovljena, izšlo že enajst knjig dolenskih avtorjev – upokojencev. Letos novembra sta pri založbi izšli dve knjigi naše članice **Anice Vidmar**, ki je na Dolenjskem in v širšem prostoru dobro poznana, saj ima izdanih skupaj že sedem knjig: tri pesniške zbirke (**Pesmi, Stihi življenja** in **V koščku svetlobe**) ter dve prozni deli (**Fržonija** in **Dvojno zvonjenje**). Zdaj je izdala še dve knjigi za otroke in sicer knjižico pravljic **Šušu in Nišu** ter knjigo kratkih zgodb in pesmi **Vran Koki**. **Šušu in Nišu** sta krivokljuna ptička; krivokljuni in krivokljunke gnezdiijo v vrhovih iglavcev in imajo ukrivljene kljunčke, da lahko izluščijo drobno storževno seme.

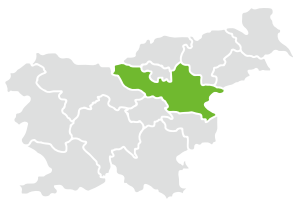

Pravljico bomo babice brale svojim vrtičkarskim vnukom, jim kazale slikice, ki jih je ilustrirala Urška Jekler, in jih skupaj z vnuki pocrkljano barvale. V knjigi z naslovom **Vran Koki** je zbranih sedem pesmi in devet zgodb, ki predstavijo življenje

na vasi ter sozvočje med naravo, ljudmi in pticami. Zgodbe govorijo o vranah, o njihovih sposobnostih in čutih. In kdo je Koki? Stari vran, ki varuje ljudi pred nesrečami in mu zato vsi v vasi rečejo kar angel varuh. Knjiga, ki je opremljena z ilustracijami Urške Jekler, je namenjena osnovnošolcem in bo v teh dneh zagotovo najbolj primerno darilo našim vnukom.

Sicer pa Anica Vidmar v svoji prozi in poeziji za odrasle obravnava nihanje med svetlobo in temo, reflektira na žensko intimo, na boleč odnos do nje, saj po starem izročilu moškimi ob odhodu s tega sveta zvonijo trikrat, ženskam pa le dvakrat (Dvojno zvonjenje). Knjige lahko naročite na elektronskem naslovu: vidmarani@gmail.com

Besedilo in foto, Marinka Marija Miklič

CELJSKO

Spoštovani člani društev upokojencev celjske pokrajinske zveze!

Nezadržno se bliža konec leta in s tem čas za analize opravljenega dela. Leto, ki se zaključuje, je bilo v znamenju veselja ob spoznanju, koliko zmoremo narediti in urediti v medsebojnem sodelovanju, pa naj si bo to med posamezniki ali v sodelovanju z društvom, pokrajino in ZDUS-om.

Kot predsednik PZDU Celje lahko ocenim, da je bilo delo v naši pokrajini uspešno na vseh področjih:

- Zelo pomembno se mi zdi, da je bilo sodelovanje z društvi ter samimi predsedniki društev na zadovoljivi ravni in ni bilo sporov. To je veliko vredno, kajti le dobro povezan kolektiv dobro in uspešno opravlja svoje poslanstvo.
- Vzorno, požrtvovalno ter uspešno smo izvajali športne dejavnosti, tako na društvenih kot zveznih tekmovanjih ter na pokrajinskem in državnem prvenstvu, kar dokazuje drugo mesto v ZDUS-u. Sodelovalo je 472 športnic in športnikov v vseh sedmih panogah.
- Pohvalno je delo naših kulturnikov, literatov, delo na tehnični kulturi – izvedli smo pokrajinsko razstavo naših rokodelcev. V pevskem srečanju na nivoju pokrajine je sodelovalo 11 pevskih zborov, na srečanju F3ŽO pa je pokrajino zastopal Mešani komorni pevski zbor DU Vojnik.
- Organizirali smo srečanje predsednikov društev upokojencev naše regije v Izoli z vodstvom hotela Delfin – z direktorico, gospo mag. Nino Golob, ter podpredsednico ZDUS, gospo Vero Pečnik.
- V sodelovanju z ZDUS in Agencijo za varnost v cestnem prometu Slovenije smo v PZDU v novembru izvedli delavnico »Starejši pešci varni v prometu«.
- Izredno smo ponosni na delo v programu »Starejši za starejše«, ki ga na področju naše pokrajine več kot uspešno vodita dve koordinatorici: Zgornjo Savinjsko vodi gospa Karlina Mermal, vzhodno celjsko področje pa vodi gospa Ivanka Tofant.

Za korektno sodelovanje se iskreno in toplo zahvaljujem vsem društvom naše regije ter njihovim predsednikom z željo, da bi se takšno delo tudi nadaljevalo.

Vsem članom društev ter vsem ostalim upokojencem ob toplini božičnih praznikov ter ob svetlobi novega leta želim v letu, ki prijaha, sreče, uspehov in zdravja.

Srečno v letu 2019!

Silvo Malgaj,

foto Milena Brečko Poklič

Predsednik Celjske PZDU, Silvo Malgaj

Društvo upokojencev Bočna se predstavi

Na vašem griču cerkev, poleg podružnična šola in vrtec. Pod gričem pokopališče, lesni obrat, okoli pa hiše, čebelnjaki, kmetije, polja, travniki in sadovnjaki. Ob glavni cesti Zadružni dom, v katerem se odvijajo vse kulturne dejavnosti, proslave in praznovanja. Nasproti njega gasilski dom. V bližini so zaselki Kropa, Čeplje, Otok in Delce. Tudi trgovino, bife in gostilno imamo, kjer se ob kavici srečujejo vaški možje, da se pogovorijo o tem in onem. Čez dolino teče reka Dreta in od tod Zadrebčka dolina, nad vasjo pa kraljuje mogočna Menina planina.

Človek bi dejal: tipična dolgočasna vaška idila. Pa ni tako. Ljudje pridno delajo na poljih, travnikih, ukvarjajo se z govedorejo, čebelarstvom in oddajo mleka. Ker pravijo, da delo »krepa« človeka, je potrebno poskrbeti tudi za zabavo in sprostitev. Tu nastopi upravni odbor društva upokojencev. Vsako leto organiziramo za svoje člane dva piknika, izlet, prednovoletno srečanje, pohode, delujemo v okviru programa Starejši za starejše, enkrat tedensko imamo organizirano in vodeno telovadbo, da si malo razmigamo mišice in kosti. Zelo aktivno igramo pikado in se udeležujemo meddruštvenih, medobčinskih in regijskih tekmovanj. Skoraj iz vsakega tekmovanja prinesemo medalje in pokal. Tudi naše društvo je organiziralo kar nekaj tekem. V septembru je ženska ekipa na državnem prvenstvu v Litiji osvojila prvo mesto ekipno in v ženski konkurenci tudi prvo mesto posamezno. Pet let že deluje tudi folklorna skupina Oštarija pod

Domači folkloristi

vodstvom mentorjev Janeza in Vere Oštir iz Velenja. V tem času smo se naučili štiri različne plesne splete, s katerimi redno nastopamo v različnih krajih. Dvakrat smo zabavali goste hotela Delfin v Izoli, vsako leto smo redni gostje na srečanju starejših folkloristov v Bistrici ob Dravi, veseli pa smo bili tudi povabila na nastop v Cankarjev dom v okviru Festivala za tretje življenjsko obdobje. Vse, kar počnemo, je zato, da se razvedrilo, pozabimo kje in kaj nas boli, in srečamo sokrajane. Da je človek v zrejši dobi aktiven, mobilen in zdrav, potrebuje samo malo dobre volje in časa. Največja napaka je, da se zapre med štiri stene in se smili sam sebi. Veseli smo, da nam pri izvedbi projektov finančno priskoči na pomoč občina Gornji Grad in Javni sklad za kulturne dejavnosti Mozirje.

Ljudmila Levar, foto Ela Marovt

Praznovali smo na Koroškem

Društvo upokojenih pedagoških delavcev Slovenije (DUPDS) združuje strokovne delavce s področja vzgoje in izobraževanja, različnih smeri in stopenj. Društvo udejanja svoje naloge v osmih regijskih sekcijah, od Bele krajine do Gorenjske, Zasavja, osrednje Slovenije do Celja in Savinjske doline. V teh osnovnih organizacijskih enotah člani nadaljujemo svoje pedagoško poslanstvo z različnimi nameni in v možnostih, ki nam jih nudi bližnje bivanjsko okolje oz. tudi za širše družbene potrebe. Odmevni rezultati potrjujejo pravilnost izbora naših ciljev in delovnega programa.

Skupaj za omizjem, za spomin ...

Čeprav v svojem društvenem programu posebej poudarjamo strokovno, kulturno ter medgeneracijsko soustvarjanje v širšem družbenem dogajanju, ne prezremo najrazličnejših možnosti za medsebojna družabna srečanja. Prvenstveno v okviru sekcij, nekajkrat letno pa se zberemo tudi skupaj za celotno društvo. Seveda so naša srečanja dopolnjena s strokovnimi in kulturnimi vsebinami, vedno pa so ciljno usmerjeni v konkretno društveno obeležje. Tako opredeljeno druženje je bila tokratna strokovna ekskurzija na Koroško, kjer smo želeli tudi počastiti in čestitati našim članom, jubilarantom (70, 80, 85, 90 let in več). Skupna društvena srečanja izmenično organizira ena od sekcij, letošnji organizator je bila S-Celje. V Žalcu smo startali s pozdravom jesenskega jutra in nadaljevali vožnjo skozi čudovito naravo. Programski vodja je bil član S-Celje Marijan Turičnik, ki je po duši še vedno Korošec, kar se je čutilo iz njegovega opisovanja poti in spominov na mladost. Prvi postanek je bil v zgodovinski vasi Libeliče. Zelo lepa vasica, z urejenimi domačijami, z bogato zgodovinsko dediščino ter kulturnim delovanjem in to v krajevni skupnosti s komaj šesto prebivalci. Čeprav nam je znana zgodovina Libeličanov po I. svetovni vojni in njihova vztrajna drža po plebiscitu, je bil zanimiv pogovor z domačim vodičem o takratnih dogodkih, o katerih vedo doživeto povedati le Korošci. Od »resne zgodovine« smo krenili proti Dravi, kjer nas je pričakal prisrčen sprejem splavarjev s slovensko dobrodošlico – kruh s soljo, šilček žganja in muzikanti. Pozabili smo na naše vsakodnevne resne naloge in obveznosti ter se sproščeno vključili v veselo razpoloženje gostiteljev, ki so nam najprej povedali o življenju in delu splavarjev, nadaljevali s šalami, ki jih ni zmanjkalo, razlegal se je smeh in ubrano petje. V župnika in ministranta oblečena splavarja sta na šaljav način uprizorila splavarski krst in tudi poroko dveh naših članov. Po vsem doživetem nam je

teknilo okusno splavarsko kosilo. V tem času se je razvilo pravo razpoloženje za čestitke letošnjim jubilarantom, zaželeli smo njim, pravzaprav vsem nam, da bi še vrsto let lahko skupaj ustvarjali in se skupaj veselili. Poslovili smo se od prijaznih splavarjev in lepe Koroške, z razmišljanjem, da se spomladi snidemo na drugem koncu Slovenije. Dragi stanovski kolegi, pridružite se nam, zadovoljni boste.

Besedilo in foto, Anči Skok

Bogata jesen Savinjske doline

Prostovoljke in prostovoljci v svojih društvih vse leto pridno obiskujejo svoje starejše občane, jim po potrebi pomagajo in jim nudijo različne koristne informacije. Enkrat letno, običajno v jesenskem času, pa se srečajo na letnem izobraževanju in na letnem srečanju.

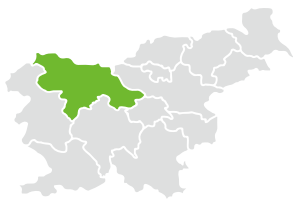

Peka in vonj kostanja premamita tudi polne želodce ...

Najprej smo organizirali letno srečanje. Na sestanku koordinatorjev smo se odločili za Goro Oljko. To je osamel hrib, visok nekaj nad 700 m med Savinjsko in Šaleško dolino. Ogledali smo si zanimivo cerkev na vrhu in grobnico, ki je bila zgrajena za Malteške viteze, ki so prebivali na Polzeli. Z vrha je lep razgled po Zgornji in Spodnji Savinjski dolini, pogled pa seže do Posavskega hribovja in Savinjskih alp. Po ogledu smo imeli v planinskem domu kosilo, potem pa sta prijazna oskrbnika poskrbela, da smo si pripravili še kostanjev piknik. Za odličnega »kostanjepeka« se je izkazal Straško, ki je tudi sicer zelo dejaven prostovoljec v DU Ljubno. Za prevoz na Goro Oljko so poskrbela društva, kljub temu pa sredstva, dobljena iz ZDUS niso zadostovala za pokritje stroškov, zato smo si morali poiskati še dodatno finančno podporo. Dan je minil v prijetnem vzdušju, postreglo pa nam je tudi vreme, ki je bilo tisti dan zelo toplo.

Letno izobraževanje pa smo za prostovoljce Savinjske pokrajine izvedli v treh skupinah. Vseh je nekaj manj kot 90, zato smo oblikovali skupine po 25 – 30 oseb. V prvi skupini so bila društva Luče, Ljubno in Gornji Grad, v drugi skupini Nazarje, Šempeter in Vrbeje, v tretji pa Rečica, Bočna in Nazarje. Izobraževalka je bila gospa **Mira Iskrač**, odzivi prostovoljcev pa so bili pozitivni. Leta seveda še ni konec, naši prostovoljci še vedno pridno obiskujejo svoje znance in prijatelje. Največ obiskov pa bo verjetno pred božično – novoletnimi prazniki, saj takrat običajno »Starejši« še pogosteje obiskujemo starejše...

Besedilo in foto, Karlina Mermal

GORENJSKA

Leto 2018 je bilo, kot pravi predsednik Zdravko Malnar, zelo delovno in uspešno

Posebej jih veseli, da se jim pridružujejo nova društva. Tako se ji je letos pridružilo Društvo upokojencev Vodice z nekaj več kot 400 članicami in člani, kar kaže na to, da so v njihovi sredini prepoznali okolje, v katerem lahko uresničijo svoje interese. Tako je sedaj v PZDU Gorenjske vključenih 49 društev s skoraj 29 tisoč člani. V PZDU Gorenjske spremljajo nastajajočo zakonodajo s socialnega področja in politiko pokojnin ter njihovo usklajevanje. Upravni odbor je na svoji seji posebej obravnaval primerjavo vsebin Memoranduma 2018 in Koalicijske pogodbe ter pripombe in predloge ZDUS pa tudi Ukrepe za izboljšanje gmotnega položaja upokojencev 2018–2019 ter jih v celoti podprl.

Aktivne so bile tudi vse komisije:

- Komisija za kulturo je v sodelovanju z DU Kamnik pripravila jubilejno 10. revijo pevskih zborov pod naslovom »GORENJSKI UPOKOJENCI POJEJO«, na kateri je nastopilo 15 zborov. V sodelovanju z DU Predoslje pa je bil izveden 9. LITERARNI VEČER, na katerem je svoja dela predstavilo 22 literarnih ustvarjalcev, njihova dela pa so izšla v knjižici z naslovom TAKO ALI DRUGAČE.
- Športna komisija, ki skrbi za zdrav duh v zdravem telesu, je organizirala tekmovanja v kar 13. športnih panogah.
- Tudi vse načrtovane izlete so izpeljali. Svoje člane so peljali v Vrnjačko banjo, letovali so v hotelu Delfin v Izoli in bili na izletu v Srbiji. Pomembno je, kot poudarja Malnar, da so v mandatu 2015–2019 bistveno povečali število udeležencev organiziranega letovanja v Delfinu. Da bi še povečali interes zanj, so v aprilu organizirali obisk predsednikov DU.
- Socialna komisija je pri svojem delu posebej obravnavala stanje v domovih za ostarele in pri tem izpostavila nekatera vprašanja glede standardov za oskrbovance, Zakona o dolgotrajni oskrbi, negovalnih oddelkov, Urada za starejše, cenovne neusklajenosti »državnih« ter zasebnih domov za ostarele. Opozorili so tudi na problematiko pridobivanja osebnih podatkov, ki jih društva potrebujejo pri izvajanju projekta »Starejši za starejše«, na kar njihovi predstavniki že nekaj časa opozarjajo tudi v organih in delovnih telesih ZDUS.

Zanimiva in koristna je bila delavnica »Starejši pešci varni v prometu«, ki jo je Pokrajinska zveza pripravila v sodelovanju z ZDUS in Agencijo Republike Slovenije za varnost prometa.

Največji letošnji projekt PZDU Gorenjske je bilo srečanja upokojencev Gorenjske 2018, pri organizaciji dogodka je sodelovalo DU Moravče. Srečanja v Moravčah se je udeležilo

okoli 2.000 ljudi. Hkrati je bilo to tudi srečanje prostovoljk in prostovoljcev projekta »Starejši za starejše«, ki mu v pokrajinski zvezi od vsega začetka namenjajo posebno pozornost. Na tradicionalni slovesnosti ob dnevu PZDU Gorenjske, ki je bila 7. decembra v Kulturnem domu na Kokrici, so podelili letošnja priznanja pokrajinske zveze. Predsednik Zdravko Malnar je ob tej priložnosti izpostavil, da si želi še naprej dobrega sodelovanja med zvezo in društvi, pa tudi vključevanja novih članov, saj bodo na ta način krepili moč in vpliv upokojencev na vseh nivojih.

Slavica Bučan, foto osebni arhiv Z. Malnar

Jaslice Viktorja Konjedica

Dolga in težka je bila pot ustvarjalcev jaslic, očeta Franca Jožefa in njegovega sina Viktorja Konjedica, iz Stražišča pri Kranju, da sta izdelala božične jaslice v vsej svoji svetlobni lepoti. Pot posnemovalca, samouka, kasneje ustvarjalnega obrtnika, ki je posredoval pridobljeno znanje sinu, ki je dopolnil znanje na akademiji za likovno umetnost, smer kiparstvo, in dosegel oziroma presegel lastno ustvarjalnost v izdelavi unikatnih božičnih jaslic v glini, keramiki ali reliefnih prizorih, sem pred časom prebrala na spletni strani Kiparstvo Konjedic, nato pa akademskega kiparja Viktorja KONJEDICA obiskala v njegovih prostorih, v ateljeju, kjer nastajajo čudovite jaslice.

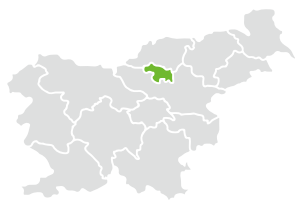
Prave umetnine, ki so v veselje umetniku in tistim, katerih domove krasijo. Priznanje za svoje delo je Viktor Konjedic dobil na številnih razstavah doma in v tujini, kjer so bili njegovi izdelki postavljeni na ogled. Na vprašanje, kako nastajajo njegove jaslice, je odgovoril: »Delam družinske jaslice, ki so narejene po velikosti, odvisno od zmožnosti kupca oz. naročnika, katere jaslice bo lažje kupil. Sicer pa sem veliko delal tudi unikatne jaslice samo za razstave. Te sem delal po navdihu. Najbolj so poznane tiste, ki so bile nekaj let razstavljene na Blejskem otoku. To je skupina, v kateri so sveti Jožef, Marija in Jezušček, ki se uči desetih božjih zapovedi, napisanih v hebrejščini. To skulpturo so na Blejskem otoku videli Izraelci in so se čudili napisu, ki so ga znali prebrati. Ob slovenski osamosvojitvi sem naredil triptih jaslice (tridelni keramični relief), ki sem jih razstavil na svetovni razstavi jaslic v Rimu, zanje pa sem dobil tretjo nagrado z diplomom. Na eni strani so pastirji v naših narodnih nošah in z našimi pomembnimi glasbili, na drugi strani pa poleg pastirjev še trije naši ljudje na lipicancih (kot trije kralji) s slovensko zastavo. V sredini je hlevček, stilizirano narejen kozolec toplar, pod katerim ima zatočišče sveta družina. Zraven so sveti trije kralji, modri, ki so prišli počastiti rojstvo Jezusa.« Med številnimi samostojnimi in skupinskimi razstavami velja omeniti še sodelovanje na razsta-

vi »Svetovne jaslice« v Ljubljani; pa v Veroni, kjer so njegovega Jezuščka v naravni velikosti uporabili na plakatu; sodeloval je na milanski svetovni razstavi, v Trstu, kjer so ga zelo lepo sprejeli in celo na vabilu objavili nekaj njegovih izdelkov, pa v Feldkirchnu in Celovcu ..., seveda pa ne gre pozabiti tudi samostojnih razstav v Kamniku, v Ljubljani, v Kranju ... in razstav pod okriljem Društva ljubiteljev jasic Slovenije, pobudnik katerega je bil pater Leopold Grčar. Viktor Konjedic je zdaj že nekaj let upokojen, na razstavah ne sodeluje več, tudi dela precej manj kot včasih. Z grenkobo v glasu pove, da se ne splača, ker ljudje raje kupujejo tuje jaslice, strojno izdelane, ki so veliko cenejše kot njegove umetniške. Še vedno pa naredi kakšne jaslice, za svojo dušo, pa tudi popravlja jih. Marsikdo mu prinese kak poškodovan kos, ki mu je morda drag spomin. Ko ga gospod Konjedic restavrira, je kot nov. Nekje sem prebrala, da so jaslice »blagovest miru in ljubezni«, kaj pa pomenijo Viktorju Konjedicu? Takole pravi: »Jaslice človeka pomirjajo, mu dajejo en naboj duhovnosti. Z njimi živim in se izpovedujem. Izdelava jasic je moje izpovedovanje. Je moj kruh. Je moje poslanstvo. Brez tega ne bil znal živeti.«

Slavica Bučan, foto Dominik Konjedic

ŠALEŠKA

Delo ene manjših pokrajinskih zvez pod okriljem ZDUS je bilo v obdobju zadnjih let na preizkušnji tako glede izvajanja koncepta prireditev kot tudi kadrovskih sprememb v vrhu vodstva. Ob smelem vsakoletnem izvajanju programa, ki vključuje 11 društev upokojencev ter klub modrecev Gorenje, je bilo tudi pokrivanje stroškov delovanja z nujnimi finančnimi sredstvi velik zalogaj. In prav slednje je ob zaključevanju leta še vedno težava,

ki jo v Šaleški dolini poizkušajo rešiti ob sodelovanju s pokroviteljici ter tremi občinami, na področju katerih ŠPZDU Velenje deluje (Šmartno ob Paki, Šoštanj in MO Velenje). Ob izvedbi osrednjih dogodkov, skupščine ŠPZDU v REKS v Ravnah pri Šoštanju, organizacijo in izvedbo revije pevskih zborov in skupin, srečanju jubilejnih parov in zlatih ter bisernih jubilentov, srečanja vseh članic ŠPZDU Velenje na tradicionalnem poletnem shodu v Velenju, sodelovanje na obeh kulturniških večerih na festivalu za tretje življenjsko obdobje v CD v Ljubljani, z izvedbo številnih športnih srečanj z državnim prvenstvom v lovu rib v mirnih vodah v Velenju, je bilo dela za aktivne prostovoljce že kar preveč. V jesenskem in zadnjem delu leta je komisija za turizem organizirala samoplačniško 10-dnevno zdravilno-turistično razvajanje v termah Laktaši z ekskurzijo na Kozaro, v Sarajevo, Mostar in dolino Neretve, izvajalci programa Starejši za starejše so pripravili srečanje na čelu z osrednjo koordinatorko Slavko Mijoč, ožja skupina ob vodstvu ŠPZDU pa je kot vsako leto pripravila zbornik dejavnosti s predstavitvami in poročili ter slikovnim gradivom ob pomoči zvestih podpornikov in sodelujočih vseh društev. Tudi

Predsednik Šaleške PZDU Velenje, Franc Vedenik

štirje jubileji so popestrili letošnjo dogajanje; praznovanje 10 letnice DU Šentilj pri Velenju in Šalek ter 70 letnice DU Šoštanj in DU Velenje. Vsakič žlahtno spominjanje in praznovanje. ŠPZDU Velenje se je srečala s težavami ob akutnem obolenju že preminulega predsednika Jožeta Rebernaka Pepija, ob neizpolnjevanju finančnih obveznosti do zveze ter kljub vsemu izvajanju programa vseh odborov in komisij. Številne dejavnosti so izvedle vse komisije in odbori, o čemer obširneje poročajo v svojem decembrskem glasilu. Od sredine leta sta prevzela vlogo vodenja v tandemu podpredsednica **Barbara Tori** in podpredsednik **Franc Vedenik**, slednji pa je bil na seji Upravnega odbora pred nedavnim izvoljen za predsednika ŠPZDU Velenje do aprilske redne skupščine. Predsednik Vedenik nam je o delu in dogajanju v ŠPZDU Velenje dejal: »Vsak izmed nas teži k polnosti medčloveških odnosov, prijateljstvu in medsebojnemu spoštovanju. In vendarle pomeni upokožitev v življenju posameznika pomembno prelomnico, trenutek, ko se vsak hote ali nehote ozre nazaj in ovrednoti prehojeno pot, pregleda vzpone in padce, izlušči izkušnje, ki si jih je nabral. V teh trenutkih pogosto ne manjka vprašanj o prihodnosti, pa tudi strahu pred starostjo, osamo, pozabljanjem. Marsikaj od tega nam olajšajo stiki in druženje z društvi upokojencev (DU). Povezanost sodelovanje na prireditvah, izleti in ekskurzije, možnosti izobraževanja, vključevanje v športna tekmovanja, zborovsko petje in še mnoge druge dejavnosti, za katere si v DU prizadevamo, so najboljši dokaz za to, kako je tretje življenjsko obdobje lahko zanimivo, koristno lepo, kreativno in po svoje tudi navdihujoče. »Poudariti želim,« je še dejal Vedenik, »da je vloga starejših v družbi zelo pomembna in kako velike potenciale nosimo upokojenci v sebi zase in za okolje, kjer živimo. Zelo pomembna se mi zdijo tista prizadevanja in projekti, ki posebej spodbujajo sodelovanje med mladimi in starejšimi, še posebej pa tisti, ki temeljijo na prostovoljstvu. Vseživljenjsko učenje, aktivna starost, medgeneracijsko sodelovanje, vse to je pot do enakovrednega vključevanja starejših v družbi, potrebujejo pa ga vse generacije.« Vodstvo in strokovna služba ŠPZDU Velenje se zahvaljuje predsedniku ZDUS Janezu Sušniku, bližnjim funkcionarjem zveze ter ostalim nosilcem operativnih funkcij za korektno sodelovanje v minevajočem letu, prav tako vsem prostovoljcem in vodjem odborov ter komisij, vsem funkcionarjem domačih DU in KU Gorenje v Šaleški dolini za opravljeno delo in delovanje v dobrobit vključenim članom ter vsej starejši generaciji. **Vsem, ki si prizadevajo za dostojno življenje upokojencev, starim in novim županom v Šaleški dolini gre posebna zahvala, saj so učinki sodelovanja in finančne podpore v tesni povezavi s počutjem širše populacije upokojencev in drugih starajočih se občanov. Združena ekipa vodstva ŠPZDU Velenje izreka vsem le najboljše želje ob preskoku letnice in SREČNO leto 2019.**

Besedilo in foto, Jože Miklavc

OSREDNJE-SLOVENSKA

Izvršilni odbor Mestne zveze upokojencev, Osrednjeslovenske pokrajinske zveze društev upokojencev, je imel v letu 2018 deset rednih sej, in sicer vsak drugi četrtek v mesecu (razen v mesecu decembru), ter dve kore-

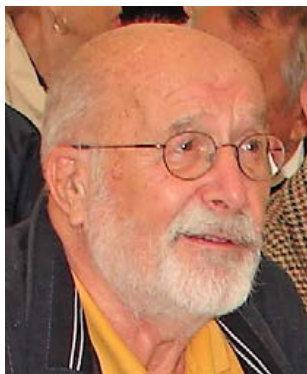
spondenčni seji. Med drugim je obravnaval usodo sklada vzajemne samopomoči in že januarja ugotovil, da sklad postaja nevzdržen. Sprejel je stališče, da je najpravičnejša rešitev likvidacija sklada in delitev ostanka sredstev med zavarovance glede na dobo vplačevanja. Zavarovanci bodo prejeli manj kot so vplačali, vendar sorazmerno s svojim prispevkom.

Stalna tema zasedanj IO so bili tudi odnosi med pokrajinsko zvezo in ZDUS. IO glede tega vztraja pri doslednem uveljavljanju črke in duha Zakona o društvih, in tako bo tudi poslej. IO se je nadalje ukvarjal s težavami pri uresničevanju programa Starejši za starejše (posvet z gospo Amalijo Šiftar) ter okrepil sodelovanje z območno zvezo Rdečega križa (posvet z gospo Nevenko Lekše). Redna letna Konferenca MZU Ljubljana, OPZDU, se je tudi v letu 2018 začela s tematsko razpravo o dolgotrajni oskrbi in zavarovanju zanjo. Konferenca je dokončno potrdila spremembe statuta (Pravila MZU Ljubljana), ki so jih – vse v okviru zakonskih določil o svobodi združevanja – terjale dotedanje koordinacije, ki poslej delujejo kot območne zveze; društva naše regije se zato poslej vključujejo v območne zveze, te pa so članice MZU Ljubljana, OPZDU. Spremembe je v tej obliki potrdila Upravna enota. Na seji v mesecu marcu je IO tudi ostro protestiral zoper primitivno izjavo GZS, da so pokojnine breme gospodarstva. Na isti seji je IO razpravljal o napovedanem odstopu direktorice hotela Delfin ter se pohvalno izrazil o njenem vodenju hotela. Sprejeto je bilo stališče, da gre za objekt, ki je bil zgrajen s sredstvi upokojencev, zato o njegovi usodi ni dopustno odločati na počez in v majhnem okolju; preveč družbenega premoženja je namreč na čuden način končalo v rokah pohlepnih zasebnikov. Tudi majska seja je bila povezana s tematiko dolgotrajne oskrbe. Na njej je sodelovala ministrica MDDSZEM dr. Anja Kopač Mrak. V razpravi je bilo poudarjeno, da se sprejemanje ustrezne zakonodaje vleče pretirano dolgo, problematika pa zahteva intenzivno medresorsko usklajevanje. Zaradi pomanjkanja časa je bil drugi del pogovora z ministrico o pokojninah in pokojninski reformi opravljen 22. maja. Septembrska seja IO je bila skorajda v celoti posvečena vprašanju, ki so povezana z doslednim uresničevanjem Zakona o društvih; z našimi stališči so bili seznanjeni tudi člani UO ZDUS. IO je sklenil, da bo treba v primeru nadaljnjih razhajanj poiskati rešitve po sodni poti v skladu s 13. in 14. členom Zakona o društvih.

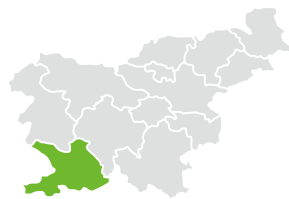
MZU Ljubljana je tudi v letu 2018 organizirala uspešno, tokrat osmo srečanje pevskih zborov; na njih je nastopilo deset zborov, ter pokrajinska tekmovanja športnikov (rezultati so bili objavljeni v posebnem biltenu, uredil ga je Stanislav Tomšič); uspešni smo bili tudi na vsedržavnih tekmovanjih. Dnevni centri aktivnosti, ki jih vodi MZU Ljubljana, so do konca oktobra 2018 zabeležili 1674 udeležencev in s tem podrli vse dosedanje rekorde.

Za svoje delo je MZU Ljubljana 9. maja dobila priznanje tudi od Mestne občine Ljubljana, nagrajena je bila s Plaketo glavnega mesta Ljubljana za leto 2018.

Marjan Sedmak,
foto arhiv ZDUS

Predsednik
Osrednjeslovenske MZU
Ljubljana, Marjan Sedmak

JUŽNA PRIMORSKA

PZDU JP je bila ustanovljena za uresničevanje skupnih interesov, ki so dogovorjeni s pogodbo o ustanovitvi Pokrajinske zveze in sprejetim statutom PZDU JP. Specifika PZDU JP je, da nima stalnega sedeža, saj se ta seli v stalno bivališče izvoljenega predsednika. V PZDU JP je bilo v letu 2018 včlanjenih 8.664 upokojencev.

V vseh društvih upokojencev se odvijajo številne aktivnosti na področju športa, kulture in drugih dejavnosti. Močno je razvito izletništvo, kot cilj druženja med upokojenci. Nekatera društva upokojencev sodelujejo tudi z društvi upokojencev v sosednji Italiji in na Hrvaškem. V večini društvih se tudi uspešno izvaja program Starejši za starejše. V nekaterih društvih že kar tradicionalno organizirajo v okviru tedna starejših občanov v svojih občinah prireditve z bogatim kulturnim programom. Pred leti je odprl svoja vrata Center dnevnih aktivnosti za starejše občane Mestne občine Koper, ki deluje pod okriljem ZDU MOK. Njegovo poslanstvo je širjenje aktivnosti, kot so razna ročna dela, tuji jeziki, likovni krožek, ljudsko petje, kuharske delavnice, telovadba, zdravstveni kotiček...

V centru se povečuje število obiskovalcev, sočasno pa bogatijo vsebino z novimi dejavnostmi. Center odpira tudi svoje podružnice na podeželju, sodeluje s številnimi društvi širom Slovenije in izven nje, tesno pa sodeluje z osnovnimi šolami in vrtci. Centre dnevnih aktivnosti pa po Koprskem vzoru odpirajo tudi druga DU. PZDU JP poleg aktivnega sodelovanja z društvi, organizira še pokrajinska srečanja Primorske, športne igre in tekmovanja pevskih zborov.

Vsem upokojencem širom Slovenije, vsem vam v ZDUS in vsem bralcem revije ZDUS plus pa želim veliko sreče in polno zdravja v novem letu.

Mirko Miklavčič

Martinovanje

V pričakovanju martinovanja smo se člani in članice DU Piran že kar dva dni pred praznikom odpravili na »Martinov izlet«. Zopet se nas je zbralo 93 popotnikov in z dvema avtobusoma smo v petek krenili na pot. Do postanka na Lomu je predsednik društva seznanil prisotne o podrobnostih izleta in jih nasmejal s pripovedovanjem šal ob izreku »Dan brez enega nasmeha je izgubljen dan«.

Po postanku in kavici na Lomu smo nadaljevali pot. Predsednik se je presedel v drugi avtobus in nasmejal tudi druge udeležence. Pot do Višnje Gore je ob veselih in nasmejanih udeležencih minila kot bi mignil. Tam smo si ob prijaznih vodnikih turističnega društva ogledali staro mesto, cerkev in zanimivosti. Po ogledu smo se vodičema zahvalili s skromnim istrskim darilom: z oljčnim oljem in s ščepcem piranske soli. Od tu smo nadaljevali pot do Debelega

(1) Poročilo bo v kratkem na voljo tudi v elektronski obliki na naši spletni strani. Do slednjega dostopate z uporabniškim imenom in geslom, ki sta vam že bila dodeljena. Zaradi izboljšanja varnosti priporočamo, da si gesla ponastavite in določite vsaj 8 mestno geslo, ki naj vsebuje vsaj eno veliko črko, vsaj eno malo črko in vsaj eno številko. V kolikor poročila ne boste oddali v e-aplikacijo, ga pošljite na ZDUS, Kebetova 9, 1000 Ljubljana.

Skraini rok za oddajo statističnega poročila je 31.1.2019, saj moramo po tem roku pripraviti in oddati letna poročila za financerje.

(2) Poročilo na zadnji strani vsebuje osebne podatke funkcionarjev. Skladno z določbami Splošne Uredbe EU o varstvu osebnih podatkov, je potrebno pridobiti soglasja, da se ti podatki sploh lahko vpišejo v poročilo. S tem namenom imamo za vas pripravljen obrazec, ki ga pridobite od predsednika, tajnika, blagajnika, organizatorja izletov, referenta za šport, rekreacijo in gibalno kulturo in kulturnega referenta. Pridobljeno privolitev oz. soglasje hrani društvo in ga pošlje tudi na ZDUS. V kolikor posameznik ne odda privolitve (soglasja) društvu, društvo njegovih podatkov ne vpiše v statistično poročilo. Posledično pa bo s tem zelo oteženo medsebojno komuniciranje.

PRIVOLITEV ZA OBDELAVO OSEBNIH PODATKOV

Spodaj podpisani:

ime in priimek: _____

stanujoč v/na: _____

kontaktni telefon: _____ naslov el. pošte: _____

ki imam v (ime društva) DRUŠTVO UPOKOJENCEV _____,

(naslov društva-ulica, hišna številka, pošta) _____

(v nadaljevanju društvo) sledečo funkcijo ali vlogo (označi s križcem):

predsednik/predsednica tajnik/tajnica blagajnik/blagajničarka

organizator/ka izletov referent za šport, rekreacijo in gibalno kulturo kulturni referent/ka

najpomembnejše delo v aktivni dobi: _____

dovoljujem društvu, da moje zgornje osebne podatke vključi v Statistično poročilo društva za leto 2018 in za vsa naslednja leta, dokler bom imel zgornjo funkcijo ali vlogo ter te podatke v okviru obveznosti svojega poročanja preko statističnega poročila o svojem delovanju posreduje **Zvezi društev upokojencev Slovenije**, Kebetova ulica 9, 1000 Ljubljana (v nadaljevanju ZDUS).

Ob tem sem seznanjen/a, da bo ZDUS moje osebne podatke iz zadnjega oddanega statističnega poročila vključil v spletno aplikacijo Društveni imenik, do katere imajo dostop vse **pokrajinske zveze društev upokojencev**, ki so članice ZDUS **in vsa društva ter klubi upokojencev, ki so članice teh pokrajinskih zvez društev upokojencev**. Seznam takšnih vsakokratnih pokrajinskih zvez društev upokojencev, društev in klubov upokojencev, je redno objavljen na spletni strani: <http://www.zdus-zveza.si/pokrajinske-zveze>. ZDUS, pokrajinske zveze društev upokojencev, društva in klubi upokojencev bodo te podatke lahko uporabljali za potrebe svojega dela (da me kontaktirajo v primeru izvajanja skupnih dejavnosti, za pridobivanje dodatnih informacij glede delovanja društva, za posredovanje obvestil v zvezi z mojim položajem ali funkcijo, za posredovanje vabil za sodelovanje v organih, kjer bi glede na svoje izkušnje lahko sodeloval).

Seznanjen/a tudi sem, da **lahko dano soglasje kadarkoli prekličem** tako, da o tem obvestim društvo, ki bo o preklicu obvestilo ZDUS z namenom, da se moje osebne podatke izbrše iz aplikacije Društveni imenik in da torej ne bodo več dostopni zgoraj navedenim organizacijam. Društvo bo to privolitev in moje osebne podatke hranilo še dve leti po prejemu preklica, nato pa jih bo v roku enega leta izbrisalo. Takšna dvoletna hramba temelji na »zakonitem interesu društva«, saj so v tem času še možni postopki nadzora, ali je društvo osebne podatke pred preklicem zakonito obdelovalo.

Nadalje sem seznanjen/a, da imam **pravico do seznanitve z lastnimi osebnimi podatki** pri društvu, njihovim popravkom ter v primeru pogojev, kot so določeni z veljavnimi predpisi, tudi pravico do izbrisa, do omejitve obdelave teh podatkov in do njihove prenosljivosti. Za obdelavo osebnih podatkov, ki temelji na »zakonitem interesu«, lahko pri društvu ugovarjam, če menim, da moj interes, upoštevajoč moj konkreten položaj, prevlada nad interesom društva in bo slednje mojo situacijo individualno obravnavalo.

Kraj: _____ Datum: _____ Podpis: _____

Statistično poročilo za leto 2018

1.1. OSNOVNI PODATKI O DRUŠTVU

Društvo/klub: _____

PZDU: _____ Banka: _____

Št. TRR: _____ Davčna številka: _____

Naslov društva/kluba: _____ Telefon: _____

Naslov elektronske pošte: _____ Uradne ure: _____

Naslov spletne strani: _____ Leto ustanovitve: _____

2. ŠTEVILO ČLANOV DRUŠTVA NA DAN 31. 12. 2018

Vseh skupaj: _____ Moških: _____ Žensk: _____

Novi člani: _____ Umrli člani: _____ Izstopili: _____ Oproščeni članarine: _____

3. POGOJI DELOVANJA**3.1. Predvidena članarina za leto 2019:** _____ €Ste imeli zbor članov v 2018? da ne

Število udeležencev Zbora članov: _____ Število sestankov upravnega odbora v 2018: _____

3.2. Društvo ima komisijo ali organizatorjaza humanitarno dejavnost (socialne zadeve) da ne za kulturo da ne za izlete da ne
za šport, rekreacijo in gibalno kulturo da ne za prireditve da ne za tehnično kulturo da ne**3.3. Društvo ima svetovalnico za starejše** da ne**3.4. Na katerem področju imate svetovalno dejavnost?** _____**Kako pogosto deluje:** tedensko mesečno redkeje (ustrezno obkrožite)**3.5. Koliko strank pride na leto v svetovalnico?** _____**4. PROSTOVOLJNO DELO****4.1. Koliko prostovoljcev skupaj deluje v DU** (vodstvo DU, funkcionarji DU, organizacija aktivnosti, delo v komisijah, delo v projektih ...)? _____**4.2. Koliko poverjenikov imate v DU?** _____**4.3. Ali je društvo vpisano v register prostovoljskih organizacij?** da neImate v društvu seznam prostovoljcev? da ne Število prostovoljcev, ki obiskujejo starejše: _____**4.4. Ali se v letu 2019 želite priključiti programu Starejši za starejše?** da ne – zakaj ne: _____**4.5. Ali ima DU odločbo o statusu humanitarne organizacije?** da ne**4.6. Ali ima DU odločbo, da deluje v javnem interesu na podlagi odločbe?** da ne**4.7. Ali izvajate promocijske programe za opravljanje prostovoljskega dela?** da ne**4.8. Ali izvajate organizirane oblike usposabljanja prostovoljcev?** da ne**5. IZOBRAŽEVALNE DEJAVNOSTI****5.1. Koliko predavanj, okroglih miz, pogovorov, seminarjev, tečajev je pripravilo DU?** _____**5.2. Skupno število udeležencev:** _____**5.3. Glavne teme predavanj:** _____**5.4. Kdo in kako pogosto v vašem okolju organizira izobraževanja / delavnice za starejše (možnih več odgovorov):**

	Institucija / termini	redno	tedensko	mesečno	letno	občasno	dogovor
a.	Univerza za 3. življ. obdobje						
b.	Ljudska univerza						
c.	Andragoški center						
d.	Knjižnica						
e.	Dnevni center						
f.	Medgeneracijski center						
g.	Društvo upokojencev						
h.	ZDUS						
i.	Simbioza						
j.	Drugo*						
k.	Ni poznano						

* specificirajte _____

5.5. Ali se vam zdi, da je ponudba izobraževanj v vašem okolju ustrezna glede na potrebe? da ne**5.6. Izobraževanja iz katerih tem so najbolj pogosta / najbolj obiskana (specificirajte)?** _____**5.7. Katere teme pogrešate (specificirajte)?** _____**5.8. Ali se vam zdi, da se starejši v zadostni meri udeležujejo izobraževanj?** da ne

(če je odgovor NE – pojdite na vprašanje 5.9, če je odgovor DA – pojdite na vprašanje 5. 10)

5.9. Glavne ovire za slabo udeležbo (možnih več odgovorov):
 a. Slaba ponudba izobraževanj b. Cena izobraževanj c. Pomanjkanje časa d. Slaba organizacija
 e. Neustrezen pristop predavateljev f. Neustrezna lokacija g. Pomanjkanje motivacije h. Slaba informiranost
 i. Drugo _____
5.10. Na kakšne načine so posredovane informacije o ponudbi izobraževanj (možnih več odgovorov):
 j. Časopisi k. Glasila l. Oglasne deske m. Društva n. Radio o. TV p. E-pošta
 q. Spletne strani r. Sms s. Plakati t. Zgibanke u. Pisno vabilo (navadna pošta) v. Ustno w. Drugo
5.11. Dodatni komentar / priporočila v zvezi z organizacijo izobraževanja starejših na vašem področju / kako izobraževanje približati ljudem _____**5.12. Kaj na področju organizacije izobraževanja pričakujete / pogrešate s strani ZDUS** _____**6. ŠPORT, REKREACIJA IN GIBALNA KULTURA****6.1. Naštejte področja programske dejavnosti, zvrsti, ki jih imate v DU:****- športna tekmovanja:** št. disciplin: __ št. udelež.: __ od tega št. M: __ in št. Ž: __ skupaj št. tek.: __ zvrsti: _____**- rekreacija:** št. disciplin: __ št. udel.: __ od tega št. M: __ in št. Ž: __ skupaj št. vadb: __ zvrsti: _____**- gibalna kultura:** št. disciplin: __ št. udel.: __ od tega št. M: __ in št. Ž: __ skupaj št. vadb: __ zvrsti: _____

6.2. Izvajanje neorganiziranih osebnih oblik vadbe (če imate podatke članov):

- osebna domača vadba: dnevno št. oseb: ____ tedensko št. oseb: _____
 - delo na vrtu (30–60 min): dnevno št. oseb: ____ tedensko št. oseb: _____
 - fizična hišna opravila (30–60 min): dnevno št. oseb: ____ tedensko št. oseb: _____
 - sprehodi s spremstvom: dnevno št. oseb: ____ tedensko št. oseb: _____
 - razgibavanje ob pomoči drugih: dnevno št. oseb: _____ tedensko št. oseb: _____

6.3. Število vseh udeležencev športa, rekreacije in gibalne kulture v DU: št. vseh: _____ od tega M: _____ in Ž: _____

po starosti: 60+ št. M: _____ in št. Ž: _____ 70+ št. M: _____ in št. Ž: _____
 80+ št. M: _____ in št. Ž: _____ 90+ št. M: _____ in št. Ž: _____

7. ŠPORTNE DEJAVNOSTI V LETU 2018

7.1. Število športnikov v DU: vseh _____ M: ____ Ž: ____

7.2. Število vseh športnikov, ki so tekmovali: _____

Štev. tekmovalcev: na društvenih: ____ meddruštvenih: ____ pokrajinskih: ____ državnih: ____ meddržavnih tekmovanjih: ____

7.3. Štev. gostovanj v domovini: ____ št. udeležencev: ____

7.4. Štev. gostovanj v zamejstvu: ____ št. udeležencev: ____

8. REKREATIVNE IN IZLETNIŠKE DEJAVNOSTI V LETU 2018**Koliko članov DU je aktivnih na rekreacijskem področju?**

št. rekreacijskih pohodov: ____ št. udeležencev: ____ št. gorskih pohodov: ____ št. udeležencev: ____
 št. kolesarskih izletov: ____ št. udeležencev: ____ št. rekreativnih izletov: ____ št. udeležencev: ____
 št. vseh letovanj v Sloveniji: ____ in število vseh udeležencev skupaj ____
 od tega št. letovanj v Delfinu: ____ skupaj št. udeležencev v Delfinu: ____
 št. letovanj v tujini: ____ št. udeležencev: ____
 Ali imate v društvu skupino za jogo? da ne št. članov: _____
 Ali imate v društvu skupino za rekreacijsko telovadbo? da ne št. članov: _____

9. KULTURNE DEJAVNOSTI DRUŠTVA V LETU 2018

Zborovsko petje	št. skupin: _____	št. članov: _____	št. dogodkov: _____
Vokalne skupine	št. skupin: _____	št. članov: _____	št. dogodkov: _____
Inštrumentalne skupine	št. skupin: _____	št. članov: _____	št. dogodkov: _____
Plesne skupine	št. skupin: _____	št. članov: _____	št. dogodkov: _____
Literarna dejavnost	št. skupin: _____	št. članov: _____	št. dogodkov: _____
Dramska dejavnost	št. skupin: _____	št. članov: _____	št. dogodkov: _____
Likovna dejavnost	št. skupin: _____	št. članov: _____	št. dogodkov: _____
Zbirateljske dejavnosti	št. skupin: _____	št. članov: _____	št. dogodkov: _____
Ohranjanje kulturne dediščine	št. skupin: _____	št. članov: _____	št. dogodkov: _____
Drugo – kaj? (dopišite): _____	št. skupin: _____	št. članov: _____	št. dogodkov: _____

Koliko razstav ste imeli v letu 2018? _____ S katerih področij: _____

10. TEHNIČNO-KULTURNE DEJAVNOSTI DRUŠTVA V LETU 2018**10.1. Katere dejavnosti tehnične kulture izvajate v društvu?**

Nobene

Ročna dela da ne št. članov: _____ vodja: _____

Fotografija da ne št. članov: _____ vodja: _____

Modelarstvo da ne št. članov: _____ vodja: _____

Elektrotehnika da ne št. članov: _____ vodja: _____

10.2. Ali imate tečaje iz varnosti v cestnem prometu? da ne

Ali ste v letu 2018 organizirali obisk Centra varne vožnje? da ne če da – kolikokrat: _____ št. udeležencev: _____

11. LETNA GLASILA IN PUBLIKACIJE

11.1. Ali ste v letu 2018 izdali letni program društva? da ne št. izvodov (naklada): _____ št. strani: _____

11.2. Ali ste v letu 2018 izdali priložnostno publikacijo? da ne št. izvodov (naklada): _____ št. strani: _____

12. NAČINI IN POGOSTNOST INFORMIRANJA ČLANSTVA (ustrezno obkrožite)

12.1. Pisno tedensko mesečno letno redkeje nikoli

S poverjeniki tedensko mesečno letno redkeje nikoli

V lastnem glasilu tedensko mesečno letno redkeje nikoli

V drugih glasilih tedensko mesečno letno redkeje nikoli

Na lokalnem radiu, TV tedensko mesečno letno redkeje nikoli

Po e-pošti tedensko mesečno letno redkeje nikoli

Na spletni strani tedensko mesečno letno redkeje nikoli

12.2. Ali berete revijo ZDUS Plus? mesečno občasno nikoli

12.3. Ali prejimate in berete elektronsko pošto informativne narave, ki vam jih pošiljamo?

mesečno občasno nikoli

12.4. Ali obiskujete Facebook stran ZDUS? mesečno občasno nikoli

12.5. O čem bi želeli biti pogosteje informirani s strani ZDUS?

13. DRUŠTVENI PROSTORI

13.1. Katere in kako velike delovne prostore imate?

Pisarna: nimamo lastno najeto brezplačno - površina (m²): _____

Predavalnica: nimamo lastno najeto brezplačno - površina (m²): _____

Soba za druženje: nimamo lastno najeto brezplačno - površina (m²): _____

Športni objekt: nimamo lastno najeto brezplačno - površina (m²): _____

Klub, bife: nimamo lastno najeto brezplačno - površina (m²): _____

13.2. Če imate lastne prostore, ali so potrebni obnove? da ne nujno (ustrezno obkrožite)

14. INFORMACIJSKE TEHNOLOGIJE

14.1. Ali imate v društvu računalnik (tudi iz programa Starejši za starejše)? da ne (ustrezno obkrožite)

14.2. Leto nakupa/pridobitve računalnika: _____

14.3. Ali imate računalniški program za poslovanje društva? da, katerega: _____ ne

14.4. Če še nimate programa za poslovanje, ali vas zanima program ORPO, ki ga uspešno uporabljajo številna društva?
 da ne (ustrezno obkrožite)

14.5. Ali imate tečaje računalništva? da ne

14.6. Ali tečaje računalništva organizirate sami ali vam kdo pomaga? da ne Če da – kdo: _____

14.7. Kje izvajate tečaje računalništva? lastna učilnica drugje – kje: _____

14.8. Kolikokrat letno izvajate tečaje računalništva? _____

15. CENTER DNEVNIH AKTIVNOSTI/MEDGENERACIJSKI CENTER

Ali sodelujete s centrom dnevnih aktivnosti ali medgeneracijskim centrom? da ne Katerim: _____

Kdo je ustanovitelj? naše društvo drugi (ustrezno obkrožite)

Če ste na zgornje vprašanje odgovorili z NE, vas zanima sodelovanje ali ustanovitev centra dnevnih aktivnosti ali medgeneracijskega centra? da ne

16. OSEBNI PODATKI FUNKCIONARJEV (obvezno izpolnite vsa polja)

16.1. Predsednik/predsednica

Ime in priimek: _____ Število let na tej funkciji: _____

Najpomembnejše delo v aktivni delovni dobi: _____ Naslov bivališča: _____

tel. štev. doma: _____ GSM: _____ e-naslov: _____

Ste pripravljeni sodelovati v kateri od ekspertnih skupin ZDUS? da ne (ustrezno obkrožite)

16.2. Tajnica/tajnik

Ime in priimek: _____ Število let na tej funkciji: _____

Najpomembnejše delo v aktivni delovni dobi: _____ Naslov bivališča: _____

tel. štev. doma: _____ GSM: _____ e-naslov: _____

16.3. Kdo največ dela s poverjeniki?

predsednik/ca tajnik/ca drug/a funkcionar/ka (obkrožite le eno opcijo)

16.4. Blagajničarka/blagajnik (oz. računovodja)

Ime in priimek: _____ Število let na tej funkciji: _____

Najpomembnejše delo v aktivni delovni dobi: _____ Naslov bivališča: _____

tel. štev. doma: _____ GSM: _____ e-naslov: _____

16.5. Organizator/ka izletov

Ime in priimek: _____ Število let na tej funkciji: _____

Najpomembnejše delo v aktivni delovni dobi: _____ Naslov bivališča: _____

tel. štev. doma: _____ GSM: _____ e-naslov: _____

16.6. Referent za šport, rekreacijo in gibalno kulturo

Ime in priimek: _____ Število let na tej funkciji: _____

Najpomembnejše delo v aktivni delovni dobi: _____ Naslov bivališča: _____

tel. štev. doma: _____ GSM: _____ e-naslov: _____

16.7. Kulturni/a referent/ka

Ime in priimek: _____ Število let na tej funkciji: _____

Najpomembnejše delo v aktivni delovni dobi: _____ Naslov bivališča: _____

tel. štev. doma: _____ GSM: _____ e-naslov: _____

17. NAČIN INFORMIRANJA S STRANI ZDUS

Na kateri naslov naj pošiljamo pošto za DU: na društvo na predsednika na tajnika (ustrezno obkrožite)

Tudi za ogled čebelnjaka smo imeli dovolj časa

hriba, saj nas je tam nestrpno čakal župnik Danilo z moštom, ki ga je nameraval zaradi nas že kar dva dni prej spremeniti v vino. Krst je uspel, mošt je postal cviček in stekel je po naših grlih. V gostišču Pri Japu nas je čakalo kosilo in bilo je potrebno napolniti lačne želodčke. Po kosilu se je bilo potrebno razmigati in ob plesu »pokuriti« zaužite kalorije. Mnoge so že krepko srbele pete. Tudi 92 letna Ana, najstarejša udeleženka izleta, je zaplesala kot mladenka. Popoldanske urice so se prevesile v večer in pred povratkom nas je čakala še večerja. Ob pol deveti zvečer smo zapustili prizorišče našega martinovanja. Pred odhodom je predsednik zapel pesem »Bo moj vnuk še pel slovenske pesmi«, potem pa se v imenu vseh zahvalil gostiteljem in glasbenikom za izkazano gostoljubje. Nihče od udeležencev ni bil utrujen! Nasmeh na njihovih licih je pokazal zadovoljstvo in srečo, ki so je bili deležni tega dne. Kako malo je potrebno, da se ljudje veselijo, zabavajo in vsaj za en dan pozabijo na vsakodnevne probleme in težave. »Bodite mi zdravi, imejte se lepo, in nasvidenje po novem letu,« so bile ob slovesu izrečene besede predsednika in organizatorjev martinovanja.

Besedilo in foto Zdravko Taškar

Sprejem prostovoljcev – poverjenikov in članov komisij DU Piran

Predsednik DU Piran, Zdravko Taškar, je ob Mednarodnem dnevu prostovoljstva, ki smo ga obeležili 5. decembra, povabil v društvene prostore v Luciji svoje prostovoljce – poverjenike in poverjenice ter člane komisij, ki delujejo po krajevnih skupnostih na območju Piranske občine.

Piranski poverjeniki in člani komisij delujejo na območju krajevnih skupnosti Padna, Nova vas, Dragonja, Sečovlje, Strunjan, Lucija, Portorož in Piran in s svojim entuziazmom in predanostjo plemenitim ciljem obiskujejo starejše krajanje, jih seznanjajo z novostmi dela društva, Pokrajinske zveze in dela krovne organizacije, pobirajo članarino in prijave za izlete ter pridobivajo nove člane in članice. DU Piran enotno deluje na celotnem območju Občine in ima v svojih vrstah čez 400 članov in članic. Ob skromni zakuski se jim je predsednik zahvalil z besedami: »Ne morem vam ponuditi plačila, saj teh sredstev nimamo, lahko pa vam ponudim skromen narezek, pijačo in sladice, ki so jih spekle pridne roke naših članic. V zahvalo vam poklanjam čokoladnega Miklavža in

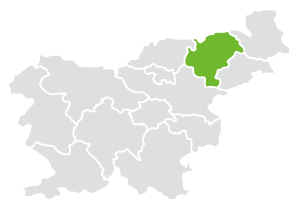

Prostovoljke in prostovoljci v društvenih prostorih

škatico za tablete z verzom, ki je moje darilo in darilo Patronažne službe ZD Piran. Povabil sem vas, da se vam zahvalim, in da se za nekaj uric skupaj poveselimo in zaključimo uspešno leto 2018. Vesel sem, da imam tako predane prostovoljce, ki družno delujejo za boljši jutri vseh nas upokoencev in starejših krajanov in občanov!»

V prihajajočem letu vam želim veliko zdravja, veselja, dobre volje in še veliko skupnega druženja.

Besedilo in foto, Zdravko Taškar

ZGORNJE PODRAVJE

Edi Sever je od aprila letos predsednik Zgornje podravske pokrajinske zveze društev upokoencev Maribor, ki povezuje 64 društev in ima več kot 24.000 članov, o iztekajočem se letu 2018 pravi:

»Po prevzemu funkcije predsednika sem hitro spoznal, kako kompleksno je to delo. Nikakor je ne bi smeli jemati z lahkoto, saj so želje, hotenja in potrebe naših članov kar velike. Ugotavljam, da je veliko

Edi Sever

sivo področje navezovanje stikov in sodelovanje posameznih društev z lokalnimi skupnostmi. Če so v lokalnih skupnostih prepoznali pomen in vlogo delovanja naših društev, pa govorimo o zgodbah o uspehu. Kar nekaj društev je s pomočjo občin uredilo svoje prostore, nekatera so jih dobila celo v trajno last. To je sicer zelo pozitivno, a ta društva se ukvarjajo s problemi financiranja pri vzdrževanju prostorov. Pereč problem ostaja financiranje delovanja sekcij, saj največji delež financiranja nosijo društva in člani, ki se ukvarjajo s posameznimi dejavnostmi. ZDUS nam res refundira del stroškov za izvajanje dejavnosti, ostalo moramo zagotoviti sami. Na pravne osebe v občini Maribor in širše smo naslovili več kot 200 vlog za donacijo pri posameznih aktivnostih, a večjega uspeha ni bilo. Projekt, na katerega uspešnost smo ponosni, je program Starejši za starejše, ki ga z veliko energije spodbujata

koordinatorki **Marija Perklič** in **Zdenka Gajzer**. Nekaj grenkobe pri pridobivanju spiskov starejših od 69 let še vedno povzroča uredba o varovanju osebnih podatkov. Župani občin, ki so prepoznali družbeno pomembnost tega našega programa, nam dovolijo vpogled v podatke, drugod se sklicujejo na črko zakona. Zato apeliramo na ljudi, naj nam sami posredujejo svoje podatke, da jih bomo lahko vključili v naš projekt. V občini Zgornja Kungota smo na primer v občinskem glasilu skupaj z obrazcem objavili vabilo občanom, naj nam posredujejo svoje podatke in odziv je bil presenetljivo dober. Generalna ocena iztekajočega leta je, da smo imeli številne aktivnosti, problemi s financiranjem pa so stalnica daljšega obdobja. Pogled v prihodnje leto je, kot običajno, obarvan z željami. Močno si želim, da bi v letu 2019 pripravili srečanje vseh članov društev upokojencev PZDU Maribor, ki je načrtovano za mesec junij. Namen je na lepem prireditvenem prostoru druženje članov, kulturni program bodo pripravili člani naših društev upokojencev. Zavzemali se bomo za še bolj homogeno in kreativno delovanje, mreženje društev v okviru PZDU. Naša pomembna prioriteta naloga bo nudenje strokovne pomoči društvom pri vzpostavljanju plodnih odnosov z lokalnimi skupnostmi in kakovostnejše financiranje programa Starejši za starejše, ki je vseslovenski program. Ne bomo pozabili na koordiniranje in spodbujanje delovanja sekcij, od ročnodelskih, kulturnih, športnih in splošno družbeno aktivnih ter koristnih dejavnosti naših članov. Želimo si dobrega sodelovanja z ZDUS in predvsem z lokalnimi skupnostmi.

V letu 2019 želim vsem članicam in članom društev upokojencev v okviru PZDU Maribor ter vodstvu ZDUS-a veliko uspehov in ustvarjalne energije, predvsem pa zdravja in osebne sreče. Enako želim tudi bralcem revije ZDUSplus.

Irena Ferluga, foto Viljem Šetar

Jesenske aktivnosti v PZDU Zg. Podravje

5. novembra 2018 smo imeli sestanek društvenih koordinatork in koordinatorja (DK), na katerega smo povabili tudi predsednike sodelujočih DU. Sestanka so se udeležile vse DK Zg. Podravja 2; žal pa ne tudi povabljeni predsedniki DU iz izjemo Oplotnice in Slivnice. Tokrat je bil sestanek v prostorih novega večgeneracijskega centra VeGeC v Rogozi v občini Hoče-Slivnica. Po uvodnem pozdravu je PK Zdenka Gajzer podala vsa poročila opravljenega dela v prvih 9 mesecih, kratko poročilo pa dodatno razdelano po občinah, v katerih delujejo sodelujoča društva.

Tako so iz **občine Maribor** aktivna društva Malečnik, Razvanje in MB Center. Društvo MB Pobrežje je po nenadnem odstopu koordinatork Mire, boleznin nekaj in smrti ene prostovoljke, začasno prenehalo z delom. S predsednikom DU se trudimo najti koordinatorko in prostovoljke voljne sodelovanja v programu SzaS. To, kar se je zgodilo v tem DU, nas ponovno opominja, da moramo več pozornosti posvečati DK, njihovim pomočnicam in vnašalkam in vabiti k sodelovanju nove prostovoljke, ki bodo pripravljene sodelovati v našem programu, teh namreč ni nikoli preveč.

Še vedno pa poskušamo vse, da pristopi k programu tudi DU Tezno; v zadnjih treh letih, ko delam na tem, sem imela več razgovorov s predsedniki DU – v tem času je to že tretji, s katerim se pogovarjam in upam, da nam bo tokrat le uspelo.

Iz **občine Hoče-Slivnica** uspešno sodelujejo tri od štirih DU, to so Hoče, Slivnica in Rogoza, kjer živi 75 % vseh starejših prebivalcev te občine; z DU Orehova-Hotinja vas pa se še vedno trudimo, da pristopi k programu.

Društvena srečanja so vedno dobro obiskana

V **občini Oplotnica** je eno DU Oplotnica, ki je po izobraževanju koordinatork in prostovoljk pričelo z delom v programu v drugem polletju letošnjega leta in so pri tem izjemno uspešni. Teren, na katerem delajo, pa je eden izmed najbolj razgibanih in razseljenih. DU Pragersko, Starše in Skoke dosegajo tudi zelo dobre rezultate in so edina društva, ki sodelujejo iz svojih občin, že kar nekaj časa pa poskušamo povabiti k sodelovanju še druga DU iz teh občin. Nadalje smo se ponovno seznanili z izvajanjem zavarovanja prostovoljcev SzaS, pogodbo z Zavarovalnico Triglav, ki so jo prejela vsa DU, in načinom morebitne prijave nezgode.

Ob prehodu na nov način izračunavanja dotacij za DU ugotovljamo, da je ta pravičnejši, saj med drugimi spremembami priznava več tudi tistim, ki morajo za enako opravljeno delo vložiti več; zlasti v mestih in kjer je velika razseljenost prebivalstva.

Srečanje prostovoljk in prostovoljcev za leto 2018 bo 19. 11. 2018, glede na skromna razpoložljiva sredstva, dobre izkušnje in primernost prostora smo se ponovno odločili, da bo to v Slovenji vasi, gostitelj in soorganizator bo DU Starše, po potrebi pa bodo DU dodala iz svojih sredstev za izvedbo tega srečanja.

Od 5. do 10. novembra so potekali po DU sestanki DK s prostovoljkami. Počasi se nam pridružujejo med prostovoljkami tudi prostovoljci, kar je zelo razveseljujoče.

15. novembra 2018 je v občini Hoče-Slivnica potekala lokalna interdisciplinarna koordinacija projekta Starejši za starejše, kjer sem predsednica in koordinatorka v občini, prav tako tudi PK Zg. Podravja 2, in v kateri sodelujejo in so bili povabljeni: župan dr. Marko Soršak, predsedniki **vseh** društev upokojencev in krajevnih skupnosti v občini, predstavniki: CSD Maribor, ZD Maribor, Patronažna služba – patronažne sestre, ZD – referenčne ambulante Hoče, Centra za pomoč na domu, Koordinatorke projekta v DU občine in predsedniki RKS KO. Sestanka se je od predsednikov DU udeležil le predsednik DU Slivnica. Po pozdravnem nagovoru in zahvali vsem za uspešno sodelovanje sem predstavila program SzaS in delo v DU občine Hoče-Slivnica. Nato se je župan dr. Marko Soršak zahvalil za dobro delo pri izvajanju programa in poudaril, kako pomembno je sodelovanje občine z LIK SzaS, ker dobi na nivoju občine od predsednice Zdenke Gajzer podatke o življenju in potrebah starejših, ki služijo tudi za pripravo programov dela in proračuna občine; župan je povedal, da je pred njimi izgradnja doma za starostnike, medgeneracijskih centrov, v programu imajo dnevno varstvo starejših in financiranje pomoči na domu. Nadaljeval je z zahvalo predsednici Zdenki Gajzer za

njen trud in skrb za starejše. Sledila je razprava z izvajalci programa pomoči starejšim, ki so ugotovili, da je takšno sodelovanje potrebno in koristno. Dogovorili smo se tudi, da bomo po potrebi še bolj sodelovali in poskušali sproti v okviru možnosti reševati probleme, ki se pojavljajo. Predsednik DU Slivnica Peter Kovaček je med drugim podal predlog, da se na nivoju občine zagotovi ustrezen delovni prostor za koordinatorico in predsednico občinske LIK SzaS Zdenko Gajzer.

19. november 2018 je potekalo srečanje prostovoljk in prostovoljcev Zg. Podravja 2. V gostišču Čelan v Slovenji vasi, kjer so nam pripravili lep sprejem in lepo okrasili vsa omizja, kar je pripomoglo k dobremu vzdušju in počutju na srečanju. Udeležba prostovoljk in prostovoljcev je bila, kot ob vsakem našem srečanju, zelo dobra – skoraj 83 %, saj je temu letno srečanje tudi namenjeno; vseh vključno z gosti in nastopajočimi nas je bilo kar 90. V uradnem delu srečanja smo se malo pohvalili z doseženimi rezultati, predstavili nekaj novosti, kot je zavarovanje prostovoljk, si izmenjali nekaj izkušenj. Nadaljevali smo s kulturnim programom, v katerem so nam ljudski pevci iz Starš zapeli nekaj prekrasnih pesmi; pri petju nekaterih smo se tudi z veseljem pridružili. Nato je sledil nagovor predsednika PZDU Podravja **Edija Severja**, in pogovor z gosti in predsedniki sodelujočih društev – ki so vsi po vrsti hvalili naše delo. S šopkom cvetja smo obdarili najstarejšo prisotno prostovoljko iz Malečnika, ki je v tem mesecu dopolnila 79 let. Sledil je skeč Martinovanje, ki so nam ga pripravili člani DU Starše, sledilo je nekaj dobrih šal, ki jih je povedal predsednik DU Pragersko in seveda obilica smeha in dobre volje. Prijetno razpoloženje, ki je sledilo, je pokazalo, kar smo pričakovali, in sicer da smo postali prostovoljke in prostovoljci med seboj tudi prijatelji, ki nas veže naše humanitarno delo – skrb za starejše, posredno pa tudi za nas same, saj leta tudi nam neusmiljeno tečejo. Sledilo je izdatno in zelo dobro pripravljeno kosilo, kot ga znajo pripraviti le pri Čelanu, zato se tudi radi vračamo k njim. Po kosilu smo še malo poklepetali, nekaj udeležencev nas je zapustilo, zaradi odhoda naslednji dan v Izolo, potem pa je harmonikar DU Starše zaigral nekaj lepih melodij, ob katerih smo še skupaj zapeli in zaplesali. Bilo je prelepo, čas je hitro mineval, ko smo se morali posloviti. Pozdravili smo se z nasvidenje prihodnje leto.

Besedilo in foto, Zdenka Gajzer

Izlet DU Selnica

DU Selnica je v novembru pripravilo že peto ekskurzijo za člane v Prekmurje. Z vožnjo skozi Maribor, Lenart in vmesnim postankom za kavico in osvežitev smo pot nadaljevali proti Goričkemu. Po prihodu v doživljajski park Vulkanija v kraju Grad smo se najprej okrepčali z malico. Po malici pa smo se prepustili užitkom nepozabnega potovanja v globino zadnjega vulkana pri nas – goriškega vulkana. V muzeju smo spoznali zanimivosti o vulkanih in geoloških značilnostih našega planeta in Goriškega. Vulkan je poslednjič bruhal pred približno tremi milijoni let.

Na kraterju nekdanjega vulkana nas je čakalo zanimivo, doživeto in na trenutke tudi zastrašujoče potovanje v vulkansko podzemlje. Na poti nas je spremljal krtek Oli, ki je tudi maskota **Vulkanije**. Z Gradu nas je pot vodila na Dolinsko in v Lipovcih smo obiskali domačijo, kjer se ukvarjajo s pletenjem slame, z eno od redkih še ohranjenih domačih obrti v Prekmurju. Obrt obstaja v Lipovcih že več kot 40 let, intenzivno pa se danes ukvarjajo še tri družine. Izdelke pletejo iz ržene slame, medtem ko pšenično klasje služi za dekoracijo. Izdelki iz slame so predvsem doužnjek (lesteneč,

Izleta se je udeležilo veliko število upokojencev

krona), različne vaze, amfore, košarice, srčki, božični okraski in drugi okrasni ter uporabni izdelki. Postopek priprave in izdelave slamnatih izdelkov: še nedozorelo, zeleno žito se na njivah pobere ročno (s srpom) in se suši na obeh straneh, da slama postane bela. Posušena slama se spravi domov, dobro očisti, razreže (od kolena do kolena), da postane čista in gladka. Pred pletenjem je potrebno slamo namočiti v vodo, da se lažje upogiblje. Lahko smo se tudi preizkusili v pletenju iz slame.

Pot smo nadaljevali v Lendavske gorice do stolpa **Vinarium**. Stolp Vinarium (*Vinarium Lendava, panonski svetilnik, pomurski Eifflov stolp*) je najvišji razgledni stolp v Sloveniji zgrajen leta 2015, ki v višino meri 53,5 metra. Nahaja se v Dolgovaških Goricah, sredi Lendavskih goric, nad Lendavo na nadmorski višini 302 metra. Stolp, ki omogoča razgled v štiri države, ob lepem vremenu tudi do Pohorja, sta projektirala Oskar Virag in Iztok Rajšter iz arhitekturnega biroja Vires. Po razgledih s stolpa smo se ponovno popeljali v ravninski del in se ustavili v dobrem gostišču »Pr Lujzi«, kjer so nam pripravili tipično prekmursko kosilo, ki smo ga zalili z dobro domačo kapljico. Domov v Selnico smo se vrnili malo pred 20. uro, polni novih doživetij. Nasvidenje marca 2019!

Besedilo in foto, Vlado Sabolek

Žive jaslice v Studenicah

V božičnem času Turistično društvo Samostan Studenice iz Studenic od vsega svojega začetka delovanja, to je od leta 1998, prireja žive jaslice, ki so največje premikajoče jaslice v Sloveniji. Studenice so majhen prisrčen kraj na Štajerskem v občini Poljčane, ležijo v ozki dolinici reke

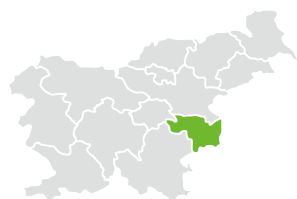

Več kot šestdeset igralcev je angažiranih v projektu živih jaslic

Dravinje ob severnem vznožju Boča, ob kraškem izviru studenca, imenovanega Studenec milosti, poznanega že v antiki.

V kraju je zelo znan Samostan dominikank Studenice. Predsednica Turističnega društva Samostan Studenice, Maja Bračko, mi je z veseljem in ponosom predstavila že tradicionalne Žive jaslice v Studenicah, odmevno prireditev, ki jo vsako leto v božičnem času obiše ogromno ljudi. Ga. Bračko je dejala: »Žive jaslice so velika gledališka predstava na prostem.« Svetopisemska zgodba o rojstvu Jezusa oživi s pomočjo več kot 100 nastopajočih in 50 živali. Samo dogajanje se odvija na območju 400m trga, samostanskega kompleksa in grajske vzpetine, vključno z ruševinami gradu. Trg Studenic je predstavljen kot Betlehem v malem. Hribček proti staremu gradu simbolizira betlehemske poljane, kjer so v preprostih hiškah prenočevali pastirji. Na vrhu gradu pa je urejen hlevček, kjer Marija z Jožefom povije svojega novorojenega sina. Na njihovih živih jaslicah boste sprva prisluhnili zgodbi, ki jo bodo člani tudi uprizorili, ob koncu zgodbe pa je možen še ogled hlevčka z družinico na vrhu gradu. Samih igralcev je okoli 60, ostali so razdeljeni v različne delovne ekipe, ki na prireditvi skrbijo, da vse teče tako kot mora (ozvočenje, osvetlitev, spust angela, prižig zvezde, varnost na parkiriščih in prizorišču, priprava toplih napitkov, oblačenje igralcev idr.). Seveda so vsi sodelujoči prostovoljci. »Večino oblek smo zašili sami, vsako leto kakšno dodamo, izboljšamo, popravimo. Skozi leta delovanja in izvedb se je kar nekaj igralcev zamenjalo (imeli smo 6 Marij, štiri Jožefe, 3 osle, 4 anjele ...).« Ga. Bračko je dodala, da se vseskozi trudijo za izboljšave na prireditvi. Povedala je, da je največja pridobitev zagotovo prenos predstave v živo na veliko platno 9m x 5m. S tem so omogočili obiskovalcem, da predstavo vidijo iz vseh lokacij prostora za obiskovalce. Poseben čar predstavi daje sprehod po grajski vzpetini mimo pastirskih koč, kjer pastirčki skrbijo za živali, si pečejo jabolka in krompir, poklepetajo z obiskovalci in skrbijo za ogenj. Na vrhu poti do gradu si lahko ob koncu zgodbe ogledate še hlevček z družinico. Uprizoritev Živih jaslic se vsako leto odvija 24. decembra ob 22. uri, 25. decembra ob 17. uri in 26. decembra ob 17. uri. Leta 2009 so prvič uprizorili predstavo prilagojeno invalidom, starejšim in družinam z vozički. Uprizarjajo jo 26. decembra ob 14. uri. 25. decembra se jim na predstavi pridruži otroški in mladinski pevski zbor iz Rogaške Slatine, kjer približno 50 pevcev poje v živo božične pesmi pred predstavo in nato ob hlevčku na grajski vzpetini. Ga. Bračko je še dodala: »Na jaslicah nimamo vstopnine, veseli pa smo vsakega prostovoljnega prispevka.« Vsekakor je obisk živih jaslic v Studenicah edinstveno doživetje v božičnem času za vse generacije! Vljudno vabljeni v Studenice, simpatično Dravinjsko dolino na Štajerskem.

Mateja Peršuh, foto arhiv TD Samostan Studenice

POSAVJE

V letu 2018 je bilo že drugič zaupano predsedovanje PZDU Posavja Jožetu Žnidariču. S svojimi idejami in aktivnim delom nas venomer vzpodbuja in vabi, da smo vsi člani Posavske zveze upokojencev zelo aktivni, tako na pokrajinski ravni, kakor tudi po posameznih DU-jih. S skupnimi močmi, idejami, delavnostjo

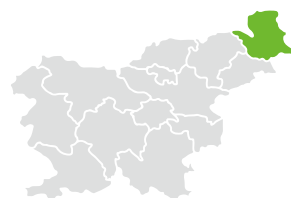
in pridnostjo smo sodelovali na delavnici ročnih del v sklopu ZDUS-a. Aktivnost se je odvijala v Brežicah pod pokroviteljstvom DU Brežice. Osem društev je sodelovalo v projektu HOBOTNICE. Izdelali smo ljubke igračke za nedonošenčke, ki jim v inkubatorju lajšajo bolečine in jim dajejo moč za zdravje. Podarili smo jih Kliničnemu centru v Ljubljani. Poskrbimo tudi za naše telo, namreč DU Raka je organizirala skupen pohod. In ne le da smo se razgibali in nahodili, bili smo lepo postreženi, ter ob zvoku harmonike še veselo zaplesali in zapeli. Po celem Posavju vsako jutro telovadimo, s tem navdušujemo starejše in mlajše, da se nam množično pridružujejo, ter tako skrbimo za naše dobro počutje. Dogodkom kar ni konca, v mesecu avgustu smo se zbrali v Brežicah na prireditvi Srečanje upokojencev zveze društev Posavja, ravno tako je DU Brežice pripravilo s pomočjo ostalih društev kulturni večer »Vesela jesen«. Na obeh prireditvah so program popestrili pevski zbori upokojencev, dramske skupine, plesalke ljudskih plesov. Prireditvi sta bili množično obiskani in bilo nam je zares lepo. Naši kulturniki so tudi nastopili na Festivalu za tretje življenjsko obdobje (F3ŽO) v Cankarjevem domu. DU Tržišče je pripravilo skupno razstavo ročnih del z naslovom »Moje želje, moje sanje«. Razstavljalke so nas zelo razveselile z lepimi izdelki in zamislimi, vpletenimi z nitko v tkanino. Udeleženci programa »Starejši za starejše« smo se udeležili izleta v Strasbourg. Domov smo prišli bogatejši s spoznanjem, kako se tam živi in dela. Sprejel nas je g. Igor Šoltes in nam predstavil svojo ekipo, njihovo poslanstvo in delo. Obiskali smo Bjelovar, se udeležili srečanja upokojencev v Brdovcu na Hrvaškem, tako da se lahko pohvalimo, da gradimo dobre mednarodne sosedske odnose. Organiziramo skupna letovanja na slovenski obali, kakor tudi izven naših meja. Tudi na športnem področju smo zelo aktivni in kreativni. Naši športniki dosegajo dobre rezultate in smo na njih zelo ponosni. Verjetno sem še kaj pozabil omeniti, res, ni nam dolgčas. Pri nas je vedno zabavno, energije in idej za delo in ustvarjanje nam nikoli ne zmanjka.«

Predsednik PZDU Posavje, Jože Žnidarič

Vse to želimo vam po vsej Sloveniji, uživajte v vsakem trenutku in se veselite vsakega novega dne! Srečno in zdravo leto 2019 vam želimo iz Posavja.

Manja Seher, foto arhiv PZDU Posavje

POMURSKA

V letu 2018 smo v pokrajini sprejeli nov Statut v skladu z novo organiziranostjo društev upokojencev v Sloveniji. Obravnavali smo tudi vse vsebine, ki so aktualne za starejše, tako zakonodajo s področja zdravstva, pokojninskega in socialnega zavarovanja. Aktivno smo se vključili tudi v volitve na državni in predvsem lokalni ravni s tem, da svojih list nismo imeli, imamo pa v občinah izvoljene svetnike s strani naših članov na različnih listah, ki upam, da bodo dobro zastopali in-

terese starejših v regiji in državi. Večina naših članov v društvih upokojencev Pomurja je aktivna na različnih področjih, vse pa je odvisno od aktivnosti in želja starejših ter finančnih zmožnosti, ki so od občine do občine drugačne. Želimo prav to, da bodo društva upokojencev našla v občinah še boljšega sogovornika in predvsem tudi sofinancerja. Ker živimo ob meji s Hrvaško, Madžarsko in Avstrijo, poteka tudi uspešno sodelovanje pred-

Predsednica Pomurske PZDU, Vijola Bertalanič

vsem z upokojenci iz prvih dveh držav in upokojenci iz Porabja na Madžarskem in to preko posameznih društev v regiji. Na področju socialnega varstva tudi mi izvajamo projekt Starejši za starejše in to trenutno v 14. društvih, v dveh društvih projekt miruje, ostala društva pa se trenutno ne vključujejo vanj. Se pa v vseh preostalih društvih izvaja socialni program za svoje člane s tem, da imajo pregled nad pomoči potrebnimi in da se jim preko društva tudi pomaga. Zelo razvito imamo kulturno dejavnost po društvih, v okviru regije pa smo opravili srečanje literatov v Ljutomeru, srečanje pevskih zborov v Lendavi, Etno večer v Bakovcih, Likovno razstavo v Ljutomeru, sodelovali na rokodelski delavnici v Monoštru na Madžarskem. Vse prireditve so bile v sodelovanju z matičnimi društvi odlično pripravljene in dobro sprejete v okolju. 5. 7. 2018 smo v Termah Banovci organizirali že 16. srečanje pomurskih upokojencev s kulturnim programom in druženjem za približno 1400 upokojencev. Veliko društev ima tudi rokodelske oz. delavnice ročnih del, kjer ohranjajo kulturno dediščino našim zanamcem.

Športnih aktivnosti je v regiji iz leta v leto več, ker je več društev, ki imajo organizirane športne ekipe, tako da je v letu 2018 sodelovalo že 17 društev upokojencev. V regiji smo s pomočjo 10. društev izpeljali pokrajinska tekmovanja v vseh panogah in najboljši so se udeležili državnih tekmovanj. Že drugo leto je v regiji organizirana tudi liga v kegljanju s kroglo na vrvi, ki jo člani, ki sodelujejo, sami financirajo. Veliko je bilo tudi meddruštvenih in meddržavnih srečanj upokojencev v športnih aktivnostih ob različnih priložnostih. V veliko društvih so organizirane tudi druge aktivnosti na področju telesne aktivnosti, kot so telovadba, hoja, kolesarjenje itd. Na dnevu ZDUS-a v Ljubljani je bilo iz regije nagrajeno tudi najboljšo društvo v regiji za leto 2018 in to je DU Ljutomer, ki deluje že 70 let in ki ima v svojih aktivnostih veliko različnih dejavnosti. Še enkrat iskrene čestitke. Vse te aktivnosti v društvih pripomorejo k temu, da se družimo, da poskrbimo za svoje fizične in psihične sposobnosti, da pomagamo drug drugemu, skratka smo aktivni. S tem rabimo manj pomoči svojcev in svojega okolja.

Na koncu leta se zahvaljujem vsem članom društev upokojencev iz Pomurja za dobro sodelovanje ter želim, da bo tako tudi v letu, ki prihaja. Vsem članom, upokojencem in ostalim občanom iz regije želim v letu 2019 vse dobro, predvsem sreče, zdravja, zadovoljstva in dobrega medsebojnega sožitja med generacijami. Predvsem pa želim, da med nami ne bi bilo osamljenih, zapostavljenih, izkoriščanih starejših ljudi, skratka vsem starejšim želim, da svojo jesen življenja preživijo lepo tudi v letu, ki prihaja.

Vijola Bertalanič, foto ČK

ZASAVSKA

V naši pokrajinski zvezi združujemo društva upokojencev iz zasavskih občin Litija, Zagorje ob Savi, Trbovlje in Hrastnik.

Imamo tudi največje društvo v ZDUS, to je Društvo upokojencev Trbovlje s trenutno nad 4.800 člani. Zelo številčno pa je tudi društvo v Zagorju, ki šteje okrog 3.500 članov. Vsa društva so v letošnjem letu uspešno delovala.

Vse naše sekcije tako športne, pohodniške in tudi kulturniške so bile zelo aktivne. Na kulturnem področju v naši PZDU delujejo trije pevski zbori, v Litiji pa deluje tudi citrarski orkester. Delujočih je vrsto literarnih skupin, ki na svoje prireditve vedno privabijo veliko poslušalcev. Zelo aktivne so tudi skupine, ki skrbijo za ohranjanje etnoloških značilnosti ročnih del Zasavja, uvajajo pa tudi povsem nove, moderne tehnike in ustvarjajo prečudovite izdelke, ki jih na razstavah tudi predstavljajo. Na področju športa so aktivne kegljaške in balinarske sekcije, strelci, ribiči in šahisti. Zelo aktivni pa so tudi pohodniki, ki po dolgem in počez obiskujejo prelepo Slovenijo. Izletniške skupine pa včasih mimo Slovenije skočijo tudi v sosednje države. Posebno pa smo se posvetili humanitarnem področju, saj razen v dveh društvih v vseh delujejo skupine na programu Starejši za starejše. V večini društev pa ob osebnih praznikih tudi obiskujemo naše najstarejše člane in jim s skromnim darilcem in pogovorom popestrimo dan. Vredno je tudi poudariti, da solidarnost, ki je v Zasavju tradicionalna tudi med upokojenci, ostaja, saj imamo v društvih v Zagorju, Trbovljah in Hrastniku organizirane posmrtninske sklade, ki vsi odlično delujejo in svojcem ob izgubi najdražjih močno olajšajo vsaj finančno stisko. DU Trbovlje, ki je lastnik 113 let stare hiše, je letos uspelo z obnovo strehe in fasade, in je iz stare hiše uspelo predruščiti v zanimiv objekt, ki ima svoj zgodovinski navdih z novo čudovito preobleko, na katero smo trboveljski upokojenci ponosni. Za leto 2018 smo kot najboljšo društvo pokrajine nominirali društvo upokojencev Litija, ki je s svojimi številnimi dejavnostmi po oceni UO ZPZDU zaslužilo naziv najboljšega društva. Če zaključim, za nami je uspešno leto, vsem članom naših društev, posebej pa vodstvom društev, gre zahvala, da se lahko pohvalimo z uspešnim letom. Vsem upokojencem in njihovim svojcem želim v prihajajočem letu veliko zdravja in sreče, pa nikar ne pozabite na druženje.

Janez Malovrh in Milena Dimec, foto Arhiv PZDU Zasavje

Srečanje prostovoljcev programa Starejši za starejše

Konec novembra smo se prostovoljci programa Starejši za starejše iz Hrastnika in vabljeni gostje, ki nam vedno priskočijo na pomoč in stojijo ob strani in tako omogočajo, da naš projekt živi in se razvija v dobro vseh starejših,

katerim je tudi namenjen, že tradicionalno zbrali na prednovoletnem srečanju v naši knjižnici.

Uvodoma smo prisotne seznanili z namenom našega programa in opravljenim delom v letu, ki se izteka. V programu deluje 22 prostovoljcev, ki so letos opravili že 2911 prostovoljnih ur za 2353

Nabito polna knjižnica v Hrastniku

obiskov in nudenj raznovrstnih pomoči našim občanom, ki se trudijo in želijo ostati samostojni v domačem okolju. Za pomoč, lažjo in kvalitetnejšo jesen življenja iščemo vedno nove možnosti in izzive, ki bi našim starejšim krajanom polepšali in olajšali vsakdan. Ena od novosti je že pripravljena in jo bomo začeli izvajati kmalu po novem letu. To bodo prijeta medgeneracijska tedenska srečanja v Mladinskem centru Hrastnik. Dobivali se bomo vsak četrtek med 9.00 in 11.00 uro in se potrudili početi vse kar nas bo zanimalo in veselilo. Vsem nam je bil v veliko veselje pohvalen in spodbuden (na)govor župana Hrastnika Mirana Jeriča, ki s svojim razumevanjem starajoče generacije veliko pripomore h kvalitetnejšemu delu in našemu programu. Po uradnem delu in pozdravu predsednice DU pa so nas s svojim umetniškim znanjem očarali in začarali lutkarji **Marionetnega društva Jurček**, **trio KUD Veter** z nežnim zvokom violin, doživeto podana voščila našega **Mateja, Urša** z božajočimi zvoki citer in naši **pevci**, ki nas s svojim petjem in »Hrastniško deklico« vedno zapeljejo v rahlo valovanje in malo sramežljivo popevanje. In tako smo v prešernem razpoloženju in veseli, da smo se zopet videli, prišli do zaključka. **Lepo nam je bilo in že štejemo dneve do marca, ko se ponovno snidemo.**

Besedilo in foto, Jerica Laznik

Dopisna strelska liga

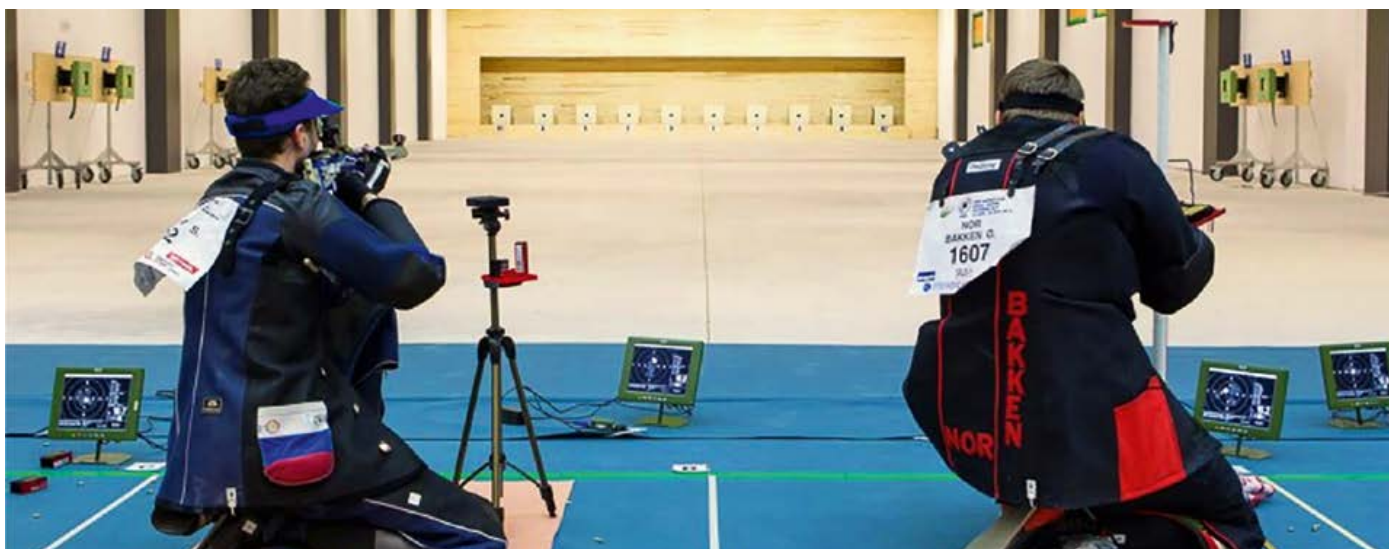
Dvainštirideseta dopisna strelska in 30 invalidska liga, ki ju izvaja Postojnsko ŠD Epic, sta že v polnem razmahu. Dopisna strelska liga poteka z zračnim orožjem (puško in pištolo) v vseh kategorijah. Nastopa 160 strelcev in strelk iz 25 društev. Največ prijav je iz Idrije, Trebnjega, Škofje Loke in Jesenic in od sedmih strelskih regij je največ prijav iz Zahodne Primorske – notranjske regije.

V konkurenci invalidov nastopa enajst društev, med sodelujočimi tekmovalci pa sta tudi paraolimpijska prvakinja Veselka Pevec in sedemkratni nosilec paraolimpijskih kolajn, Franc Pinter Ančo. Posebnost te lige je, da ekipe in posamezniki prvih šest kol nastopajo doma, v nadaljevanju pa se deset najboljših ekip in po-

sameznikov uvrsti v finale, ki bo 24. marca 2019 na ljubljanskem centralnem strelišču.

Naslov zmagovalca branijo Jeseničani. Največ prijav je s serijsko zračno puško in to med veterani in veterankami, ki nastopajo v štirih kategorijah. Po drugem krogu dopisnega dela so v ospredju strelci iz Idrije, naslov zmagovalca med posamezniki pa ima kar 24 prijavljenih tekmovalcev. Največ kolajn je osvojila dr. Vesna Mele iz Ormoža, ki nastopa tako s puško kot pištolo, in sicer pet, od teh tri zlate. Odlična je tudi Daniela Budin iz Pirana, ki je nosilka treh kolajn, pa tudi Vlado Kržišnik iz Idrije, ki je doslej osvojil kolajne.

Športno društvo EPIC Postojna, foto SC Gaj

Sodobno strelišče v Pragerskem, SC Gaj

Starodobniki že kmalu na dilcah

Smučarska nostalgija navdihujoče lepa priložnost za starejše

Pa je bela odeja pokrila že pretežni del sredogorja, kjer se bo obdržala kljub nekaj višjim temperaturam kot v zadnjem delu novembra. Ob nočnih temperaturah pod lediščem povsod na organiziranih smučiščih izdelujejo tudi umetni sneg, tako bo za povprečne smučarje že kmalu dovolj možnosti za zimske radosti.

V Sloveniji, deželi smučarskih skokov in alpskega smučanja, se je v zadnjih dveh desetletjih okrepila organiziranost in tradicija obujanja smučanja po starem in se še krepi. Starih dilc, smučarskih palic ter patentov za pričvrstitev starih smučarskih »šuhov«, lesenih bloških smuč, zgornjesavinjskih drvenih natikalnih smuč, pležuov in sani na podstrešjih starih domov skorajda ni več. Bodisi so jih mnogi zavrgli, nekateri pa ponosno potegnili na plano, jih obnovili in si celo omislili naročila replik identične smučarske opreme, celo z oblačili vred. Ob prebujanju se je rodilo kar nekaj več kot deset društev ali klubov starodobnega smučanja, ki delujejo bodisi samostojno ali v sklopu smučarskih klubov alpskega smučanja, v občini Šoštanj celo v okviru kulturnega društva Kulturnica Gaberke. Najbolj marljivi se v tem času že pripravljajo na prva srečanja, na sestanke in obiščejo smučarsko sejmarjenje, da bi dokupili manjkajočo opremo ali celo prodali oz. zamenjali kakšen par starih škij. Še zlasti zagnani so smučarji na Notranjskem, v Predmeji, na Gorenjskem v Škofji Loki, Kamniku ter pod Goltemi v Zgornji Savinjski in Menino planino, Zadrebki dolini. Čeprav je večina žlahtnih smučarjev starejše generacije, so le-ti že dodobra vcepili mlajšim, celo popolnem podmladku vnukov ali pravnukov, da so pričeli obujati spomine na tako lep in koristen način. Še zlasti znani po podmladku so prav Notranjci in družina Rezoničnik iz občine Gornji Grad v Zadrebki dolini, kjer se v okviru Podmeninskih gadov že več let valijo mladi »gadiči«, urni prav na starih smučeh. Ker se bo sezona starosvetnega smučanja začela v polnem zamahu šele v sredini januarja prihodnjega leta, bomo s prihodnjo koledarsko številko »19« vse do maja, ko se tovrstna tekmovalna srečanja zaključijo, običajno na Kaninu, serijsko poročali o smučarjih tega kova, smučarski opremi, navadah in srečanjih iz različnih krajev Slovenije. Prav bi bilo, če bi nas poklicali ali poslali vabilo v uredništvo naše revije, da bi lahko načrtovali poročanje o tem lepem športu in kulturi, predstavili prvake tega športa in zanesenjake iz različnih krajev Slovenije. Tudi npr. iz ravninskega dela Slovenije onkraj Ptujkega polja, kjer že nekaj let v Juršincih vzpostavljajo smučanje s staro opremo na najnižjih gričih vse do Goriškega. A so tudi že zvesti prijatelji vseh pomembnejših dogodkov in tekmovanj, ob katerih pa bomo sproti navduševali še nove prijatelje snežnih radosti in predstavljali legende nekega

Ukrivljene hrastove doge precej spominjajo na Bloške smuč

časa, ko je smučarska kultura vdrla iz severne Evrope v naše ob-alpske kraje in tu našla hvaležne uporabnike med gorniki, gozdarji, celo partizani (ki so opremo uplenili sovražnim vojakom) in ne nazadnje tekmovalnemu smučarskemu športu. Toplo se oblečemo in vabimo na zrak, saj to nam starejšim lahko le dobro dene. Pa smuk v novo leto 2019!

Besedilo in foto, Jože Miklavc

Drugi Super Masters

Člani novoustanovljenega društva v taroku Tag Lože so organizirali in izpeljali drugi Super masters turnir v metanju »vražjih podob.« Udeležilo se ga je osemindvajset igralcev od trideset vabljenih, med njimi pa so bile tudi tri igralki. Naslov zmagovalca je branil D. Vidmar, a se je z lovoriko okitil Alojz Markič, član ŠD Epic Postojna. Zmago je slavil v vseh treh krogih. Za njim so se uvrstili: Igor Filipan-

čič, zmagovalec Mastersa iz Črne, tretje mesto pa je zasedel Loris Šukljan iz BKP Piran. Na nehvaležno četrto mesto se je uvrstil letošnji državni prvak Bojan Makovec iz TDK, peti pa je bil Franček Godnjavec iz BKP. Najboljša med tremi igralkami je bila Bojana Jerič iz MEL, ki je v generalni razvrstitvi zasedla 21.mesto.

Edvard Progar

Nekdanji dolenjski svet v Marinkinih zgodbah

Tokrat se vam iz Dolenjske predstavljamo malo drugače, danes bi vam radi predstavili našo članico, pisateljico **Marinko Marijo Miklič**. Pred kratkim je namreč pri Društvu Severina Šalija Novo mesto izšla njena druga knjiga kratkih zgodb z naslovom **V kamen vklesano**.

Novomeščanka **Marinka Marija Miklič** je v dolenjskem in širšem slovenskem prostoru dobro poznana. Za svoje kratke zgodbe, satire, humoreske, anekdote in eseje, ki jih že od leta 2002 redno objavlja v literarnih revijah, časopisih in zbornikih doma in v tujini, je prejela več priznanj in nagrad, je tudi dobitnica Oninega peresa in zmagovalka na proznem mnogoboju.

Leta 2012 je pri KUD Franc Bogovič izšel njen knjižni prvenec **Odrpta ograja** z izbranimi dvajsetimi kratkimi zgodbami. Urednik Rudi Mlinar je takrat zapisal, da »avtorica nima namena nikogar vzgajati in prepričevati v svoj prav, ampak pred nas postavi ogledalo, da v njem vidimo ne samo tisto, kar si o sebi mislimo, temveč in predvsem tisto, kar v sebi skrivamo.« Knjiga je bila nominirana za najboljšo samozaložniško knjigo leta 2012. »Nič ni **v kamen vklesano**, vse se spreminja, ko boš v mojih letih, bo vse drugače,« so besede očeta, ki se jih Marinka Miklič dobro spominja, a spominja se tudi materinih besed, da vse, kar slišimo in doživimo v otroštvu, je vklesano v kamen, saj to nosimo s sabo vse življenje. »Ta vonj preteklosti, vonj svojega otroštva še vedno nosim s sabo, s sabo nosim vonj bele ječmenove kave, suhih drv in vonj pregretega mleka!« pravi Marinka, ki je za svojo drugo knjigo z naslovom **V kamen vklesano** izbrala sedemnajst zgodb, ki jih je napisala na osnovi svojih doživetij. Njene zgodbe segajo v zgodnje otroštvo, govorijo o njenem odraščanju, bralec lahko spozna, kako so nekoč živeli Dolenjci, kakšne probleme so imeli in kakšne vrednote so zastopali. Osebe so portretirane hudomušno in z veliko naklonjenostjo, predvsem pa z razgaljenostjo in razumevanjem razmer in časa, ki daje smisel sedanjosti.

V knjigi V kamen vklesano je prevajalka in literarna kritičarka Diana Pungeršič napisala, da »Marinka odhajajoči svet oživlja, vsem v kamen vklesanim imenom pa vrača življenje, vrača zgodbe, vrača duše in z njimi spomin, zato ima njeno pisanje močno etnološko, kulturno-antropološko spoznavno vrednost.«

Na to opozarja tudi prof. dr. Milček Komelj v svoji poglobljeni spremni besedi *Svetla, z nostalgijo prepojena knjiga*, ko zapiše, da avtorica v knjigi nagovarja bralca »z iskrenim pričevanjem, ki njeni knjigi daje poleg osnovne intimne obarvanosti tudi narodopisen in kulturnozgodovinski pomen. Avtorica zmore jasno ugledati

Marinka Marija Miklič

svetlobo žitnih polj in priklicati med bralce srčno svetlobo, ki je v tej z nostalgijo prepojeni knjigi največ vredna.«

Da, veliko lepega so napisali o njenih zgodbah. Mi pa dodajamo, da smo ponosni, ker je zvesta članica našega društva in nam mnogokrat popestri društvene aktivnosti. Vedno se veselim tradicionalnih torkovih klepetov ob kavi, na katerih me včasih poprosi za mnenje o kakšni zgodbi ali pa vsa navdušena pripoveduje o svojih literarnih načrtih. Pravi, da nam ni nikoli žal za tisto, kar smo naredili, žal nam je za tisto, kar nismo naredili, zato namerava še mnogo svojih pisateljskih idej uresničiti.

Vida Mamilovič

Za naložbe v okolje ni nikoli prepozno!

Gospod Jože Kimovec iz vasi Slivna pri Litiji, si je pri 86 letih omislil sončno elektrarno za samooskrbo z električno energijo. Sam pravi, da ga je do postavitve samooskrbne elektrarne pripeljala želja po nečem novem, nečem koristnim in okolju prijaznim. Vedno je želel biti v koraku s časom in zato mu je ta elektrarna dala nov zagon za nadaljnje življenje.

Po sprejeti odločitvi je takoj začel poizvedovati, kakšne izkušnje imajo ljudje z elektrarnami ter kje lahko kakšno vidi tudi v živo. Po ogledu elektrarne se je takoj odločil za investicijo.

EKO SKLAD

SLOVENSKI OKOLJSKI
JAVNI SKLAD

30 %

vrednosti vaše
investicije v
povprečju krije
spodbuda

**SUBVENCije,
KREDITI IN
SVETOVANJE
ZA NALOŽBE
V ENERGETSKO
VARČNO
PRIHODNOST.**

WWW.EKOSKLAD.SI

Danes njegova sončna elektrarna napaja tudi ostale naložbe v elektriko, ki jih je izvedel. Gospod se namreč ogreva s toplotno črpalko, vozi pa električni skuter ter električni avto.

Kot pravi je z elektrarno za enkrat zadovoljen, vendar je investicija še nova, zato nam bo rezultat sporočil čez 20 let.

Vir: TV Ambienti

Zgornji primer dokazuje, da za investicije v okolju prijazne tehnologije ni nikoli prepozno. Eko sklad za vse zgoraj omenjene naložbe ponuja tudi subvencije. V okviru mreže ENSVET pa nudi brezplačne energetske nasvete za občane, ki se odločajo za naložbe v učinkovito rabo oziroma obnovljive vire energije.

Pot do nas je zelo preprosta. Pokličite po telefonu in se prijavite za obisk v energetske svetovalni pisarni. Kontaktni podatki so dosegljivi na spletni strani www.ekosklad.si pod rubriko »Brezplačno svetovanje ENSVET«, na spletni strani <https://ensvet.ekosklad.si/pisarna/imenik> ali na brezplačni telefonski številki 080 1669.

Priporočamo vam, da se za obisk ustrezno pripravite. S seboj prinesite potrebne podatke o zgradbi, ogrevalnih napravah, porabi goriva, projekte, skice, ponudbe za izvajanje del in predračune. Po opravljenem razgovoru vam bomo poslali domov povzetek razgovora s pomembnejšimi podatki.

Nasvet bo uspešen takrat, ko ga boste upoštevali in ga sami ali s pomočjo usposobljenih strokovnjakov uresničili.

Moto klub starodobnikov Kranj

Starodobniki imajo poseben čar

V Kranju dobrih šestnajst let deluje Moto klub starodobnikov. Klub po številu članov ni prav velik, 22 jih je trenutno, imajo pa neskončno idej, volje in znanja. V začetku letošnjega novembra se jim je uresničila velika želja, ki je tlela v njih že od samega začetka; v Kranju so odprli muzejsko zbirko starodobnikov in opreme, povezane z njimi. Odprtje muzeja v starem mestnem jedru sta jim omogočila Mestna občina Kranj in Javni sklad RS za kulturne dejavnosti, izpostava Kranj, za kar so jim izjemno hvaležni.

Zanimiv je sprehod med starimi motorji, še posebej če te med njimi popelje predsednik kluba **Slavko Hočevar**, ki je prava enciklopedija znanja in ob vsakem razstavljenem lepotcu zna povedati zanimivo zgodbo. Prvi v vrsti je Puch 250 SGSS. To je motor, ki je narejen v Avstriji. Podobne motorje so po licenci izdelovali tudi pri nas v letih od 1956 do 1964. Na polici je prvi dirkalnik iz Tomosa D3, s kakršnim je leta 1959 znani **Leon Pintar** zmagal na dirki v Portorožu.

Posebnost je Tomos Puch 250 SG – v prerezu, kjer se da natančno videti, kako je motor sestavljen in vse vitalne dele, kako motor deluje. To je edini motor v muzeju, ki ni vozen. Vsi ostali so še vozniki. Na ogled je tudi Puch v svetlo rdeči barvi, kakršnih sicer v prodaji nikoli ni bilo. Mož, ki je ta motor obdeloval, očitno ni vedel, kaj dela, saj je pri barvi zgrešil 110 odstotkov. Tipični barvi za Pucha sta bili namreč olivno zelena in temno rdeča, pri nas pa še svetlo modra. Najstarejši motor v muzeju je Ardie 200 RBZ iz leta 1937, narejen v Nemčiji, ki ima zanimivo zgodovino. Izvira iz Zelene jame kot vojna odškodnina Nemčije takratni Jugoslaviji. Lastništvo se je menjalo, selil pa se je iz Ljubljane v Žirovnico, od tam v Otoče pri Podnartu, pa v Falo pri Mariboru in nato v Dravograd, od koder je ponovno prišel nazaj na Gorenjsko, o čemer obstajajo vsi stari dokumenti, ki so spremljali vozilo.

Tu je tudi športna izvedba Horex, kraljevega nemškega motorja, ki je zelo drag za obnavljanje.

Na ogled je tudi angleški Triumph; motor, pripravljen za dirke starodobnikov, ki so bile zadnjih 15 let pod okriljem AMZ Slovenije. Potem je znani Tomosov motor Colibri T12, eden bolj trpežnih, čeprav so vsi Tomosovi motorji zelo trpežni. To je bil prvi družinski motor, na katerem se je peljala cela družina: oče, mama in po navadi še dva otroka. To je le nekaj izbranih motorjev, toliko, da med ljubitelji starodobnikov vzbudimo zanimanje. Vseh skupaj je na razstavi 20, so pa last članov kluba. Stene krasijo diplome motoristov, ki so sodelovali na različnih dirkah v okolici Kranja ter fotografije novejšega datuma, predstavljajo pa predvsem člane in ostale, ki so se udeleževali prireditev v organizacije Moto kluba starodobnikov Kranj. V vitrinah lahko občudujete zaščitna sredstva, nekaj tipov čelad, pokalov ter pisnega gradiva o samem klubu, kot dodatek pa so na stenah še najnovejše cestne oznake, »ki jih šoferji poznamo ali pa tudi bistveno manj, kot mislimo, da jih,« je še dodal Hočevar. Člani Moto kluba starodobnikov Kranj sicer aktivno sodelujejo na področju moto športa s starodobnimi vozili. Večina članov je že pred ustanovitvijo kluba sodelovala na najrazličnejših prireditvah tako v Sloveniji kot v tujini. Udeležujejo se parad, razstav, reljev in hitrostnih preizkušenj. Tovrstne prireditve so pri ljudeh zelo priljubljene, saj se ob pogledu na lepo restavrirane starodobnike v spomnih vračajo v stare čase. Tistim, ki se vozijo s starodobniki in jih obnavljajo, pa tudi lepšajo in popestrijo vsakodnevno življenje. Pomembno pa je tudi, da njihovo delovanje pomaga ohraniti tehnično kulturno dediščino. V želji, da te predmete po uspešnih restavriranjih pokažejo širši javnosti in jih ohranijo za naše zanamce, se povezujejo tudi s sorodnimi klubi in društvi v Sloveniji pa tudi izven naših meja.

Slavica Bučan, foto Slavko Hočevar

Zagotovite si brezplačno delavnico »Sožitje za večjo varnost v cestnem prometu«!

JAVNA AGENCIJA
REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA VARNOST PROMETA

Z namenom, da bi se starejši vozniki in voznice na naših cestah čim dlje počutili varne in da bi čim dlje ostali mobilni, na Javni agenciji Republike Slovenije za varnost prometa v sodelovanju z Generalno policijsko upravo, DARS-om, Rdečim križem Slovenije in ZDUS izvajajo projekt »SOŽITJE ZA VEČJO VARNOST V CESTNEM PROMETU«, s katerim **lahko v vašem kraju brezplačno organizirajo celovite preventivne dogodke oz. usposabljanja za seniorje in upokojece. Ob dejstvu, da ste člani po statističnih podatkih ZDUS v letu 2017 med najbolj zaželenimi izobraževalnimi vsebinami izbrali prometno varnost, so takšni dogodki kot nalašč za vas.**

V nasprotju s pogostim prepričanjem, da je potrebno voznikom v tretjem življenjskem obdobju zaradi njihove varnosti in varnosti drugih omejevati mobilnost, si starejši moramo prizadevati, da bi bili **čim dlje samostojni, mobilni ter varni.** Po podatkih je v Sloveniji več kot 219.000 imetnikov vozniških dovoljenj starejših od 64 let, kar predstavlja 16 % vseh imetnikov vozniških dovoljenj. V prihodnjih letih se bo populacija še starala in na cestah bo čedalje večji delež voznikov in voznic v tretjem življenjskem obdobju. Iz tega vidika je osvežitev znanj in učenje novosti več kot dobrodošlo! V okviru enodnevnih preventivnih dogodkov vam Agencija ponuja izobraževanje iz štirih vsebinskih sklopov:

- **Osvežitev znanja prometnih predpisov in pravil** bo prilagojeno lokalni problematiki, saj v tem sklopu predavanj sodeluje prometni strokovnjak AVP ter pomočnik komandirja lokalne policijske postaje.
- **Varna vožnja po avtocesti in hitri cesti.** Strokovnjaki iz DARS-a bodo predstavili ključno problematiko, ki se pojavlja

na avtocestah ter poučili udeležence o pravilnem ravnanju v različnih prometnih situacijah.

- **Praktično svetovanje o zdravstvenih kriterijih.** Udeleženci bodo lahko na posebnih napravah preverili svoj vid na daleč, na blizu, kontrast in nočni vid ter se pozanimali o kriterijih za kontrolni zdravstveni pregled. Pridobili bodo tudi nekatere pomembne informacije o sladkorni bolezni in krvnem tlaku.
- **Svetovalna vožnje z ocenjevalcem na vozniškem izpitu** (po dogovoru).

Dogodki bodo za vas zanimivi tudi z vidika preventivnih gradiv, ki jih boste prejeli (informativno gradivo, odsevni trakovi, odsevni jopiči, DVD-ji o varni vožnji po avtocesti itd.), na sami lokaciji pa boste lahko povprašali strokovnjake iz AVP, DARS-a, Policije ter zdravstveno osebje o dilemah in težavah, s katerimi se soočate v prometnih situacijah.

Projekt SOŽITJE predstavlja prvi tak projekt, ki pokriva območje celotne Slovenije in združuje različne ključne deležnike na področju varnosti v cestnem prometu. Gre več kot le za organizacijo predavanj za seniorje in upokojece – voznike, saj je prav zaradi zdravstvenega in praktičnega dela še posebej zanimiv in poučen. Verjamemo, da boste **v društvih**, ki se še kako zavestate pomena usposabljanja, osvežitve znanja in vseživljenjskega učenja, hitro poklicali in se dogovorili za termin. V znanju je moč! Bodite dejavni in skrbite za svoje člane kot ste do sedaj! Kontakt za organizacijo dogodka: **Sebastijan Turk**, Javna agencija RS za varnost prometa, T: 01 478 78 29 ali e-pošta: sebastijan.turk@avp-rs.si

Načrtovani termini za izvedbo kulturnih projektov ZDUS v letu 2019

Članice in člane obveščamo o terminih aktivnostih, ki jih bo Komisija za kulturo ZDUS organizirala v letu 2019:

- Likovna kolonija Izola: 11. 4. – 14. 4. 2019 (Hotel Delfin Izola)
- **Dnevi medgeneracijskega sožitja: 14. – 16. 5. 2019** (Gospodarsko razstavišče, Ljubljana)
- 11. Večer pesmi in plesa: 14. 5. 2019 na Dnevih medgeneracijskega sožitja
- 44. srečanje pevskih zborov DU: 15. 5. 2019 na Dnevih medgeneracijskega sožitja
- »Urice poezije«, srečanje literatov DU: 15. in 16. 5. 2019 na Dnevih medgeneracijskega sožitja,
- Likovna kolonija Rogaška Slatina: 3. 10. – 6. 10. 2019 (Vila Ana, Rogaška Slatina),
- Dramske delavnice ZDUS: 27. 9. – 30. 9. 2019 (Hotel Delfin Izola).

O posameznem projektu boste pravočasno obveščeni.

Komisija za kulturo ZDUS

Pojasnilo k prispevku o drugem upokojitvenem seminarju DUPDS v Izoli

Bralcem se opravičujem za napačno navedbo imena sodelujočega gosta v prispevku, ki smo ga objavili v 11. številki (mag. Sotošek in ne Sotenšek.) Izostali sta tudi omembi državnih sekretarjev Aleša Kende in Tilna Božiča. Za napako in spodslijaj se vsem udeležencem in gostom opravičujem.

Črt Kanoni, odgovorni urednik

V enajsti, novembrski številki revije ZDUS plus, je bil ob prispevku z naslovom Srečanje posavskih prostovoljcev naveden napačen avtor. Avtorica zapisa je Ida Križanec, v oklepaju pa je zgolj hudomušna opomba urednika, tudi označena z Op.ČK: Podpisani "nesojeni" avtorici, sicer naši dopisnici Mariji Krušič, se za napačno navedbo iskreno opravičujem. Za oklepaj pa ne prevzemam (aritmetične) odgovornosti.

Črt Kanoni, odgovorni urednik

DNEVI MEDGENERACIJSKEGA SOŽITJA

14.-16. maj 2019

Gospodarsko razstavišče, Ljubljana

Prireditev je prvi osrednji povezovalni dogodek medgeneracijskega sodelovanja, konceptov, pobud, programov za vse generacije. Zasnovali smo jo zato, da bi uresničili vizijo, tj. slediti demografskim spremembam ter z medsebojnim povezovanjem zagotavljati ohranitev visokih družbenih norm in izboljševati položaj vseh generacij v Republiki Sloveniji.

Izpostavljamo:

- strokovni program na temo »trg dela in upokojevanje«: celostno zajeta problematika trga dela, nujnost odprave prekarnega dela, potrebnega mentorstva starejših delavcev mladim, o odličnih primerih predupokojitvenih aktivnosti, pripravah na zdravo in aktivno staranje, ukrepih za izboljšanje gmotnega položaja upokojencev, programih za kakovostno staranje in o vzpostavitvi demografskega sklada,
- bogat izobraževalni in kulturno-ustvarjalni program, v katerem bodo društva upokojencev v sodelovanju z osnovnimi šolami in drugimi pokazali kakovost sožitja med generacijami,
- promocijsko-prodajna razstava.

Več informacij na: www.medgeneracijsko-sozitie.si

VSTOP
NA DOGODEK JE
PROST

Organizatorja:

ZDUS
zveza društev upokojencev slovenije

Partner:

**Me
KoS** MEDGENERACIJSKA
KOALICIJA
SLOVENIJE

Člani MeKoS:

- Zveza društev upokojencev Slovenije
- Študentska organizacija Slovenije
- Mladinski svet Slovenije
- Dijaška organizacija Slovenije

ZAVAROVANJE SPECIALISTI SENIOR

Hitra in enostavna pot do specialista
v primeru nezgode ali bolezni.

Morebitna nezgoda ali bolezen lahko močno poseže v ritem vsakdanjega življenja in zamaje temelje varnosti. S sklenitvijo zavarovanja Specialisti senior si omogočite hitrejšo zdravstveno oskrbo ter enostaven dostop do specialističnih storitev, ki jih potrebujete. Tako lahko hitreje stopite na pot okrevanja in z občutkom varnosti premostite življenjske izzive.

